

856 SE I

Tuumaenergia ja -ohutuse seadus

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimis- ja kohaldamisala

(1) Käesoleva seadusega reguleeritakse:

- 1) tuumamaterjali omamist, valdamist, käitlemist, töötlemist, ladustamist ning sisse-, välja- ja läbivedu;
- 2) tuumkütusetsükli tegevusi;
- 3) tuumakäitise planeerimist, ehitamist, katsetamist, käitamist ja dekomissioneerimist;
- 4) tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu arvutamist ja maksmise aluseid;
- 5) tuumakäitise ja tuumamaterjaliga seotud hädaolukordadeks valmistumist ja nende lahendamist;
- 6) tuumajulgeolekut ja tuumamaterjali füüsilist kaitset;
- 7) tuumajäätmete tekitamist, omamist, valdamist, käitlemist ja lõppladustamist;
- 8) vastutust tuumakahjustuse eest;
- 9) käesolevas seaduses sätestatud nõuete täitmise üle tehtava riikliku järelevalve korraldust ning vastutust nende nõuete rikkumise eest;
- 10) tuumakontrollimeetmete rakendamist ja rahvusvahelise järelevalve korraldust.

(2) Käesolevas seaduses sätestatud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

(3) Tuumaohutuse tagamisel ei või haldusmenetluse ökonoomia ega menetluskiirus piirata ohutuse põhjalikku hindamist ega selleks vajalike toimingute tegemist. Ohutus on kõigis menetlustes kõrgeim kaalutus.

(4) Tuumamaterjali ja tuumkütusetsükliga seotud seadmete ja tehnoloogia sisse-, välja- ja läbiveole ning edasitoimetamisele ja vahendamisele kohaldatakse strateegilise kauba seadust ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 206, 11.06.2021, lk 1–461), arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

(5) Tuumkütusetsükliga seotud tegevustele kohaldatakse kiirgusohutuse nõudeid kiirgusseaduse kohaselt, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

§ 2. Eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on:

- 1) sätestada õiguslik alus tuumaenergia rahumeelseks kasutamiseks ning sellega seotud teadus- ja arendustegevuseks ühiskonna huvides;
- 2) kehtestada nõuded tuumaenergia tootmiseks ja kasutamiseks ning tuumamaterjali ohutuks käitlemiseks;

- 3) sätestada tuumakäitise planeerimise, ehitamise, käitamise ja dekomissioneerimise ning tuumamaterjali käitlemisega seotud isikute õigused, kohustused ja vastutus;
- 4) tagada riiklik järelevalve tuumamaterjali, tuumakäitiste ja tuumkütusetsükliga seotud tegevuste üle;
- 5) tagada käesoleva paragrahvi punktides 1–4 sätestatuga seotud Eesti Vabariigi rahvusvaheliste kohustuste täitmine.

§ 3. Hädaolukorraks valmisoleku tsoon, intsident ning tuumaavarii

(1) Hädaolukorraks valmisoleku tsoon on kindlaks määratud piirkond, kus rakendatakse tuuma- või kiirgusavarii korral varem kavandatud kiireloomulisi ja vajaduse korral pikaajalisi kaitsemeetmeid.

(2) Intsident on mis tahes tahtmatu sündmus, mille tagajärgi või võimalikke tagajärgi tuleb kiirgus- või tuumaohutuse seisukohalt arvestada.

(3) Tuumaavarii on tuumakäitise või tuumamaterjaliga seotud ootamatu sündmus või sündmuste ahel, mis toob või võib tuua kaasa olulise ohu inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale või avariikiirituse olukorra ning mis nõuab ohu viivitamatut kõrvaldamist või kaitsemeetmete rakendamist.

§ 4. Tuumajaam, tuumakäitis ja selle elukaar ning tuumareaktori kavand

(1) Tuumajaam on üht või mitut tuumakäitist hõlmav ehitiste kompleks, mis toodab soojus- või elektrienergiat kontrollitava tuumalõhustumise teel.

(2) Tuumakäitis on tuumareaktor, sealhulgas uurimisreaktor, ning tuumkütusetsükliga seotud tegevuseks ja tuumaohutuse tagamiseks selle reaktoriga seotud ehitised, süsteem, konstruktsioon ja komponent.

(3) Tuumakäitise elukaar on ajavahemik alates käitise või selle osa asukoha valikust kuni kasutusjärgse dekomissioneerimise lõpetamiseni.

(4) Tuumareaktori kavand on tuumakäitise või selle süsteemide, konstruktsioonide ja komponentide kavandamine ning projekteerimise dokumentatsioon, mille eesmärk on tõendada tuumakäitise ohutust, töökindlust ja vastavust rahvusvahelistele tuumaohutuse standarditele.

§ 5. Tuumkütus, kasutatud tuumkütus, tuumkütusetsükkel, tuumamaterjal ja tuumajäätmed

(1) Tuumkütus on materjal, mis võib tekitada energiat tuumalõhustumise iseseisva ahelreaktsiooni käigus.

(2) Kasutatud tuumkütus on tuumareaktori südamikus kiiritatud ja sealt alaliselt eemaldatud tuumkütus, mida võib käsitleda taaskasutatava ressursina, kui seda on kavas ümber töödelda, või radioaktiivse jäätmena, kui see suunatakse lõppladustamisele.

(3) Tuumkütusetsükkel on tuumkütuse ettevalmistamise, kasutamise ja käitlemisega seotud protsesside jada, mis hõlmab uraani- või tooriumimaagi kaevandamist, töötlemist ja rikastamist, tuumkütuse valmistamist, selle ladustamist ja kasutamist tuumareaktoris, kasutatud tuumkütuse võimalikku ümbertöötlemist ning nende tegevuste käigus tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemist, sealhulgas vahe- või lõppladustamist.

(4) Tuumamaterjal on Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklis 197 määratletud maak, lähtematerjal või lõhustuv erimaterjal. Maagi määratlus on sätestatud asutamislepingu artikli 197 lõikes 4 ning nende maakide tuumamaterjalisisalduse piirväärtused on kehtestatud Euroopa Aatomienergiaühenduse Nõukogu määrusega nr 9 (EÜT 12, 22.02.1960, lk 482), millega määratakse kindlaks maakides sisalduva materjali kontsentratsiooni piirväärtused Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 197 lõike 4 kohaselt (2016/C 203/01).

(5) Tuumajäätmed on tuumakäitise käitamisel, dekomissioneerimisel või tuumkütsutsükli mis tahes tegevuse tagajärjel tekkinud radioaktiivsed jäätmed või kasutatud tuumkütsutus, kui see suunatakse lõpladustamisele.

§ 6. Süvakaitse ja tuumaohutus

(1) Süvakaitse on ohutusekäsitlus, mille kohaselt kasutatakse tuumakäitises mitmel järjestikusel kaitsetasemel põhinevat süsteemi, mille tasemete meetmed peavad olema üksteisest võimalikult sõltumatud ja mitmekesised.

(2) Tuumaohutus on seisund, mis tagatakse tuumakäitise ohutu ja nõuetekohase käitamise kaudu, vältides avariikiiritust ning leevendades võimalike avariide tagajärgi, et tagada töötajate, elanike ja keskkonna kaitse tuumakäitise ioniseeriva kiirguse kahjustava mõju eest.

§ 7. Kaitse kavandamise aluseks olev oht, taustakontroll, tuumakontrollimeetmed ja tüüpohu profiil

(1) Kaitse kavandamise aluseks olev oht on konkreetse tuumakäitise või tuumamaterjali füüsilise kaitse kavandamisel kasutatav tüüpohu profiilil ja riiklikul ohuhinnangul põhinev ohukirjeldus, mis kajastab potentsiaalsete kuriteo toimepanijate suutlikkust, vahendeid, taktikaid, tegutsemisviise ja võimalikke toetavaid tegureid.

(2) Taustakontroll on isiku usaldusväarsuse ja sobivuse hindamine, et tagada tuumaohutus ja -julgeolek, kiirgusohutus või tuumakäitise füüsiline kaitse.

(3) Tuumakontrollimeetmed on õiguslikud, tehnilised ja halduslikud meetmed, mille eesmärk on tagada tuumamaterjali arvestus ja kontroll, tuumamaterjali rahuotstarbeline kasutamine ning selle kõrvaldamise, loata kasutamise või ebaseadusliku käitlemise avastamine ja tõkestamine kooskõlas Eesti Vabariigi rahvusvaheliste kohustustega.

(4) Tüüpohu profiil on Kaitsepolitsei ameti koostatud dokument, mis kirjeldab potentsiaalseid sisemisi ja väliseid ohustajaid, nende võimeid, ressursse, motivatsiooni ja võimalikke ründe viise ning mis on aluseks tuumakäitiste ja tuumamaterjali julgeoleku- ja füüsilise kaitse nõuete kehtestamisele.

§ 8. Juhtimissüsteem, tuumajulgeoleku ja tuumaohutuse kultuur

(1) Juhtimissüsteem on juriidilise isiku struktuurist, vastutusest, protsessidest, ressurssidest ja teistest omavahel seotud või vastastikku toimivatest elementidest koosnev süsteem, mille abil juriidiline isik kehtestab oma tegevuspõhimõtted ja eesmärgid ning korraldab nende saavutamise tõhusal ja toimival viisil, tagades koordineeritud ohutus-, kvaliteedi-, keskkonna-, töötervishoiu, julgeoleku ja majanduslike aspektide juhtimise.

(2) Tuumajulgeoleku kultuur on organisatsiooni ja üksikisiku väärtuste, hoiakute ja käitumistavade kogum, mille eesmärk on toetada, parandada ja säilitada tuumajulgeolekut.

(3) Tuumaohutuse kultuur on organisatsiooni ja üksikisiku väärtuste, hoiakute ja käitumistavade kogum, mille eesmärk on tagada, et kiirgus- ja tuumaohutuse aspektid on kõigis tegevustes esmatähtsal kohal.

§ 9. Keelatud tegevused

(1) Keelatud on mis tahes tegevus, mis on suunatud tuumarelva, tuumalõhkeseadme või radioaktiivset materjali laiali paiskava vahendi loomisele, arendamisele, valmistamisele, hankimisele, omamisele, kasutamisele või nendele tegevustele kaasaaitamisele, samuti tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjali mis tahes mitterahumeelne kasutamine.

(2) Keelatud on mis tahes tuumkütusetsükliga seotud tegevus ilma asjaomase loata.

§ 10. Tuumaohutuse ja -julgeoleku meetmete rakendamise üldpõhimõtted

(1) Tuumaenergiat ja tuumamaterjali tohib kasutada ainult rahumeelsetel eesmärkidel vastavuses rahvusvaheliste lepingutega, mille Eesti Vabariik on ratifitseerinud või heaks kiitnud.

(2) Tuumakäitiste ja tuumkütusetsükliga seotud tegevustes tuleb rakendada ohutusnõudeid ja nende kontrollimist proportsionaalselt riskitasemega, võttes arvesse ohtude tõenäosust ja võimalikke tagajärgi.

(3) Tuumaohutuse peab tagama viisil, mis väldib või selle ebaõnnestumise korral leevendab ioniseeriva kiirguse kahjulikku mõju inimese elule, tervisele, varale ja keskkonnale.

(4) Tuumkütusetsükli tegevustes on tuumaohutus prioriteetne muude huvide ees.

(5) Tuumajulgeoleku tagamisel lähtutakse astmelisest ohupõhisest lähenemisest, riigi julgeolekueesmärkidest ja ohuhinnangutest.

(6) Tuumaohutuse ja -julgeoleku kultuuri tuleb rakendada kõigil tasanditel, edendades teadlikkust, vastutust ja pidevat valmisolekut ohte ennetada, avastada ja nendele reageerida.

§ 11. Tuumakäitise ja tuumkütusetsükli tegevuste üldised ohutusnõuded

(1) Tuumaohutus tuleb tagada kogu tuumakäitise elukaare vältel kõigis tuumkütusetsükliga seotud tegevustes selliselt, et oleks võimalik eesmärgipäraselt tuumakäitist käitada ja tuumkütusetsükli tegevusi teha.

(2) Tuumaohutuse tagamiseks tuleb rakendada süvakaitsel põhinevaid sõltumatuid kaitsemehhanisme, mis tagavad vastavuse käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele ka juhul, kui üksikud kaitsemehhanismid ei toimi kavandatud viisil.

(3) Tuumkütusetsükliga seotud tegevuste tegija vastutab käesolevas seaduses ja tuumaohutusloa tingimustes sätestatud kohustuste täitmise eest, et tagada tuumakäitise ja tuumkütusetsükliga seotud tegevuse ohutus inimese elule, tervisele, varale ja keskkonnale ning töötajate kiirgusohutus tuumakäitise elukaare vältel kõigis kiiritusolukordades, mis on seotud tema valduses oleva tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjaliga, ning see vastutus säilib

kogu tuumakäitise elukaare vältel olenemata tuumaohutusloa kehtivusest või olemasolust ega ole üleantav.

§ 12. Teabe ja isikuandmete töötlemine ning teabe asutusesiseseks tunnistamise alus

(1) Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet töötleb temale käesoleva seadusega pandud ülesannete täitmisel teavet, sealhulgas isikuandmeid, tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve infosüsteemis.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikuandmeid säilitatakse kõige kauem 75 aastat, arvestades tuumakäitise elukaarega seotud pikaajalist ohutus- ja vastutusperioodi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikuandmeid säilitatakse üksnes sellises ulatuses ja sellisel kujul, mis võimaldab tuvastada tuumaohutuse ja -julgeoleku tagamise eest vastutavad isikud ning hinnata nende tegevuse või tegevusetuse seost võimaliku tuumaintsidendi või muu tuumaohutuse seisukohalt olulise sündmusega, sealhulgas juhul, kui isik ei ole enam tulevase käitaja või tuumaohutusloa omaja juures töösuhtes.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikuandmete säilitamise eesmärk on ära langenud või andmete säilitamine ei ole enam vajalik käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks, kustutatakse andmed või muudetakse need anonüümseks.

(5) Kiirgusallika ja tuumamaterjali omadusi ning nende asukohaks olevaid ruume ja füüsilise kaitse meetmeid käsitlev teave on asutusesiseseks kasutamiseks, et tagada kiirgusallika ja tuumamaterjali ohutus ja füüsiline kaitse.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud teabele ning avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punktide 9, 10 ja 18¹ alusel kiirgusallikat või tuumamaterjali puudutavale teabele kehtestatava juurdepääsupiirangu puhul ei kohaldata avaliku teabe seaduse § 40 lõikes 1 sätestatud juurdepääsupiirangu tähtaega. Juurdepääsupiirang kehtestatakse kuni kiirgustegevuse lõppemiseni, esialgu maksimaalselt 75 aastaks. Pädeva asutuse juht võib juurdepääsupiirangu tähtaega pikendada viie aasta kaupa, kuni juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjus püsib.

2. peatükk

Kiirgus- ja tuumaohutusosalase tegevuse pädev asutus ning koostöö korraldus

1. jagu

Kiirgus- ja tuumaohutusosalase tegevuse pädev asutus

§ 13. Kiirgus- ja tuumaohutusosalase tegevuse pädev asutus

(1) Kiirgus- ja tuumaohutusosalase tegevuse pädev asutus on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi *pädev asutus*), kes korraldab kiirgus- ja tuumaohutusosalast tegevust, kaasates vajaduse korral teisi täidesaatva riigivõimu asutusi nende pädevuses olevate küsimuste lahendamisse.

(2) Pädev asutus on kiirgus- ja tuumaohutusosalases tegevuses sõltumatu. Teenistuslikku järelevalvet pädeva asutuse üle teeb minister, kelle haldusallasse pädev asutus kuulub, Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud korras. Teenistuslik järelevalve ei tohi piirata pädeva asutuse sõltumatust talle käesoleva seadusega pandud ülesannete täitmisel.

(3) Pädeva asutuse kiirgus- ja tuumaohutusala tegevuse kulud kaetakse sihtotstarbeliselt riigieelarvest ning nähakse ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarves eraldi real.

(4) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab pädeva asutuse ettepanekul:

- 1) pädeva asutuse järelevalvetasu määrad, arvestamise ja tasumise korra ning tasude tagatise nõuded;
- 2) pädeva asutuse poolt oma tegevusvaldkonnas osutatavate tasuliste teenuste kirjeldused ja teenustasud.

§ 14. Pädeva asutuse ülesanded ja õigused

(1) Pädeva asutuse ülesanne on tagada kiirgus- ja tuumaohutuse, tuumajulgeoleku ning tuumakontrollimeetmete riiklik järelevalve ning haldusaktide andmine ja menetlustoimingute tegemine, lähtudes õigusaktidest ja rahvusvahelistest kohustustest.

(2) Pädev asutus:

- 1) osaleb kiirgusohutust ning tuumaohutust ja -julgeolekut puudutavate poliitike, arengudokumentide ja õigusaktide väljatöötamisel, esitades eelnõude kohta arvamusi ning tehes ettepanekuid nende muutmiseks ja täiendamiseks;
- 2) avaldab arvamust tuumaohutust, -julgeolekut ja tuumkütusetsükli puudutavate õigustloovate aktide eelnõude kohta;
- 3) korraldab tuumakontrollimeetmete rakendamist;
- 4) koostab rahvusvaheliste nõuete ja soovitude rakendamiseks käesoleva seaduse kohaldamisala puudutavad juhendid;
- 5) korraldab kiirgusohutuse ning tuumaohutuse ja -julgeoleku tagamise riikliku korralduse jaoks oluliste uurimistööde tegemist ning nende tulemuste avaldamist;
- 6) korraldab kiirgusseiret ja tagab kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi toimimise;
- 7) korraldab avalikkuse teavitamist kiirgus- ja tuumaohutusega seotud küsimustes ning piiriülest kaasamist seaduses sätestatud korras ja ulatuses;
- 8) annab, muudab ja tunnistab kehtetuks kiirgustegevuslube, tuumaohutuslube ning seaduses ettenähtud juhul muid lube ja registreeringuid ning määrab nende tingimused;
- 9) korraldab kiirgustegevuse ja tuumkütusetsükli puudutavate tegevuste nõuetele vastavuse tagamist järelevalvetoimingute kaudu;
- 10) kooskõlastab tuumaohutuse, tuumakaitste ja tuumamaterjali füüsilise kaitse ja tuumakontrollimeetmete rakendamise tagamisega seotud valdkondade koolituskavasid;
- 11) kontrollib ja hindab õigusaktides ettenähtud juhul tuumaohutusloa omaja juhtorganite, töötajate ja töövõtjate kvalifikatsiooni ning väljastab isikutele tuumkütusetsükli tegevustes osalemiseks vajalikke tunnistusi;
- 12) täidab rahvusvahelistest kohustustest ja kokkulepetest tulenevaid ülesandeid, sealhulgas vahendab teavet Euroopa Aatomienergiaühenduse, Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri ja rahvusvahelise andmekeskusega tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu alusel;
- 13) täidab muid talle seadusega pandud kohustusi.

(3) Pädeva asutuse nõusolekul võib talle esitatavad andmed ja dokumendid esitada muus keeles kui eesti keeles.

§ 15. Pädeva asutuse peadirektori ja peadirektori asetäitja ametisse nimetamine

(1) Pädeva asutuse peadirektori nimetab ametikohale Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul.

(2) Pädeva asutuse kiirgus- ja tuumaohutuse valdkonna peadirektori asetäitja nimetab ametikohale viieks aastaks asutuse peadirektor.

(3) Peadirektori asetäitja värbamisel ja valikul kohaldatakse avaliku teenistuse seaduse § 10 lõike 2 alusel kehtestatud avaliku teenistuse tippjuhtidele esitatavaid nõudeid ning nende värbamise, valiku, arendamise ja hindamise korda.

2. jagu

Nõuandvad organisatsioonid ja eksperdid

§ 16. Tehniliste tugioorganisatsioonide ja ekspertide kaasamine

(1) Pädeval asutusel on õigus kaasata oma ülesannete täitmisesse sõltumatuid tehnilisi tugioorganisatsioone ja eksperte ning menetluses oleva reaktoritehnoloogia loastamise ja kasutamise kogemusega välisriikide pädevaid asutusi nende pädevuse, nende kasutuses olevate tehniliste vahendite ja erialaste teadmiste kohaselt.

(2) Tehniliste tugioorganisatsioonide ja ekspertide kaasamisel peab olema tagatud huvide konflikti vältimine.

(3) Kaasatud tehniliste tugioorganisatsioonide, ekspertide või menetluses oleva reaktoritehnoloogia loastamise ja kasutamise kogemusega välisriikide pädevate asutuste arvamused ja hinnangud ei ole pädevale asutusele siduvad, kuid pädev asutus võib haldusakti andes või menetlustoimingut tehes nendele tugineda.

3. jagu

Koostöö ja asutuste kaasamine

§ 17. Koostöö pädeva asutuse otsuste tegemisel

(1) Pädev asutus küsib vajaduse korral käesolevas seaduses sätestatud taotluse andmete või otsuse eelnõu kohta seisukohta ministriumidelt ja teistelt valitsusasutustelt, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi taotlus või otsus puudutab (edaspidi *asjassepuutuvad asutused*).

(2) Asjassepuutuv asutus annab seisukoha 30 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse või otsuse eelnõu saamisest arvates. Asjassepuutuv asutus võib mõjuval põhjusel tähtaega pikendada.

(3) Pädev asutus teeb käesolevas seaduses sätestatud otsuse, arvestades asjassepuutuvate asutuste põhjendatud seisukohti. Kui pädev asutus ei arvesta otsust tehes asjassepuutuva asutuse seisukohta, peab ta seda põhjendama.

(4) Pädev asutus esitab otsuse eelnõu asjassepuutuvale kohalikule omavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Kohalik omavalitsus esitab arvamuse 30 päeva jooksul. Seda tähtaega võib pikendada mõjuval põhjusel.

(5) Asjassepuutuvatelt asutustelt seisukoha küsimise ja andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

3. peatükk

Tuumakäitise planeerimine ja ehitamine

1. jagu

Tuumakäitise planeerimine

§ 18. Tuumakäitise asukoha valik

(1) Tuumakäitise planeerimisele kohaldatakse planeerimisseadust ja ehitusseadustikku, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

(2) Tuumakäitise planeerimisel teeb planeeringu koostamise korraldaja asukoha valiku otsuse, milles tuleb hinnata järgmisi asjaolusid:

- 1) jahutusvee kättesaadavus ja piisavus;
- 2) geoloogiline sobivus, sealhulgas kaugus aktiivsetest geoloogilistest riktetest;
- 3) meteoroloogilised tingimused ja kliimategurid;
- 4) üleujutusohu;
- 5) kaugus maismaal olevast riigipiirist ja tihedalt asustatud piirkondadest;
- 6) ohtlikest ettevõtetest või suurõnnetuse ohuga ettevõtetest lähtuv ja muu inimtegevusest tulenev oht;
- 7) looduslike ja inimtegevusest tulenevate ohtude koostoime ning nende kumulatiivne mõju tuumakäitise ohutusele;
- 8) piirkonna taristu ja juurdepääsuteede olemasolu;
- 9) tuumakäitise rajamiseks piisava maismaa olemasolu ja tulevase maakasutuse sobivus;
- 10) hädaolukorra lahendamise plaani rakendatavus, sealhulgas hinnanguline hädaolukorraks valmisoleku tsoon;
- 11) julgeoleku- ja füüsilise kaitse meetmete rakendatavus;
- 12) vastavus riigikaitse, Kaitseväe ja Kaitseväe tegutsemisvabaduse, eelhoiatuse ning riigikaitse planeeringute ja objektide kaitse vajadustele;
- 13) vastavus julgeolekuasutuste ja Kaitseväe ohuhinnangule.

(3) Pädev asutus kooskõlastab asukoha valiku otsuse eelnõu juhul, kui on hinnatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud asjaolusid, eelnõu vastab rahvusvahelistele tuumakäitise asukohavalikut käsitlevatele dokumentidele ja käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud asukoha valiku hindamise täpsematele nõutele ning ei kahjusta Eesti Vabariigi riigikaitse eesmärke ega julgeolekut.

(4) Tuumakäitise asukoha valiku hindamise täpsemad nõuded ja andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 19. Tuumakäitise asukoha hindamise aruanne

(1) Planeeringu koostamise korraldaja tagab, et koostatakse käesoleva seaduse § 18 kohaselt valitud asukoha hindamise aruanne, milles tuleb hinnata ala sobivust tuumakäitise asukohaks, võttes muu hulgas arvesse:

- 1) asukohaga seotud asjaomaseid tegureid, mis võivad mõjutada tuumakäitise ohutust ja füüsilist kaitset selle eeldatava elukaare vältel, näiteks geoloogilised, hüdroteoloogilised ja meteoroloogilised tegurid;
- 2) inimtekkelisi ohutegureid, näiteks suurõnnetuse ohuga või ohtlike ettevõtete lähedus, ohtlike kaupade vedu piirkonna teedel, lennuõnnetuse oht;
- 3) kohalike olude, sealhulgas maakasutuse, teede ja juurdepääsude mõju tuumakäitise ohutusele ning tuumamaterjali füüsilisele kaitsele;

- 4) kohalike olude mõju hädaolukorraks valmisolekule ja reageerimisele;
- 5) pinnase ja aluspõhja stabiilsust;
- 6) soojuse ärajuhtimise võimalusi;
- 7) kavandatava tuumakäitise võimalikku mõju elanike ja keskkonna ohutusele ja julgeolekule;
- 8) kavandatava asukoha mõju riigikaitse eesmärkidele, Kaitseväge tegutsemisvabadusele ning riigikaitse planeeringutele ja objektidele, sealhulgas väljaõppe-, harjutus- ja operatiivtegevuse vajadustele.

(2) Pädev asutus kooskõlastab asukoha hindamise aruande juhul, kui see vastab rahvusvahelistele tuumakäitise asukohavalikut käsitlevatele dokumentidele ja käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud asukoha hindamise täpsematele nõutele.

(3) Tuumakäitise asukoha hindamise täpsemad nõuded ja andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

2. jagu

Tuumakäitise kavandamise eelhinnangu menetlus

§ 20. Tuumakäitise ehitamise ja käitamise kavandamise eelhinnang

(1) Tuumakäitise ehitamise ja käitamise kavandamise eelhinnang (edaspidi *eelhinnang*) on pädeva asutuse otsus, millega pädev asutus kinnitab tuumakäitise ehitamist ja käitamist kavandava isiku (edaspidi *tulevane käitaja*) sobivuse või sobimatuse kavandatava tegevuse elluviimiseks.

(2) Eelhinnanguga hindab pädev asutus tulevase käitaja organisatsioonilist, tehnoloogilist, majanduslikku ja julgeolekualast sobivust tuumakäitise ehitamiseks ja käitamiseks.

(3) Positiivne eelhinnang on tuumakäitise ehitusloa taotlemise eeldus.

(4) Eelhinnangu andmisele kohaldatakse avatud menetlust, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

(5) Pädev asutus teeb eelhinnangu otsuse 150 päeva jooksul nõuetekohase taotluse esitamisest arvates.

§ 21. Eelhinnangu taotlemine ja taotluse menetlemine

(1) Tulevane käitaja esitab pädevale asutusele eelhinnangu taotluse koos järgmise teabega:

- 1) taotleja ärinimi, registrikood ja kontaktandmed;
- 2) kontaktisiku nimi ja kontaktandmed, kui need erinevad punktis 1 nimetatud andmetest;
- 3) tegevuskoha aadress, sealhulgas veebilehe aadress, ja kontaktandmed, juhul kui need erinevad punktis 1 nimetatud kontaktandmetest;
- 4) kavandatava tegevuse kirjeldus ja eesmärk ning tuumareaktori kavandi dokumentatsioon;
- 5) kavandatava tegevuse juhtimissüsteemi kirjeldus;
- 6) juriidiline vorm ja omandistruktuur, sealhulgas käesoleva seaduse 11. peatüki 3. jao tähenduses olulist osalust omavate isikute nimed, isiku- või registrikoodid ning kontaktandmed;
- 7) juhtorganite liikmete nimed, isikukoodid, juhatuse pädevus ja kvalifikatsioon;
- 8) ülevaade töötajatelt nõutavast kvalifikatsioonist, pädevusest ja kogemusest ning töötajate värbamise kava;

- 9) auditeeritud andmed ettevõtja või emaettevõtja majandusliku seisundi kohta ning rahastuse ja jäätmekäitluse korraldamise põhimõtted;
- 10) hankekorralduse ja tarneahela juhtimise süsteemi kirjeldus;
- 11) pikaajalise rahastamise põhimõtted, sealhulgas dekommissioneerimise ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise rahastamise kavand;
- 12) muud andmed ja dokumendid, mida pädev asutus peab vajalikuks taotleja organisatsioonilise, majandusliku, julgeoleku- ja tuumaohutusalase sobivuse hindamiseks.

(2) Eelhinnangu taotluse esitamisel tuleb tasuda riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud korras.

(3) Pädev asutus esitab eelhinnangu otsuse eelnõu Vabariigi Valitsusele seisukoha andmiseks, kui eelhinnangu kohta on andnud seisukoha kõik asjassepuutuvad asutused. Vabariigi Valitsus annab seisukoha 60 päeva jooksul otsuse eelnõu saamisest arvates.

§ 22. Positiivse eelhinnangu andmine

(1) Pädev asutus annab positiivse eelhinnangu, kui:

- 1) tulevane käitaja on aktsiaselts, mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht ja tegevuskoht on Eestis;
- 2) tulevane käitaja ja temaga seotud isikute tegevus ei ohusta riigi julgeolekut;
- 3) tulevase käitaja juhtkonda kuuluvatel isikutel on vajalik erialane kvalifikatsioon ja kogemused;
- 4) tulevasel käitajal on piisav arv vajaliku pädevusega töötajaid, sealhulgas tuumakäitise ehitamiseks ja käitamiseks pädevad isikud või kava nimetatud isikute värbamiseks;
- 5) tulevasel käitajal on hankeplaan tuumakäitise süsteemide, konstruktsioonide ja komponentide hankimiseks tuumakäitise elukaare kõigis etappides ning tuumkütuse tarnimiseks;
- 6) kavandatava tehnoloogia tüüp vastab käesoleva seaduse § 24 lõike 2 punktis 3 esitatud nõuetele;
- 7) tulevasel käitajal on tuumakäitise ehitamiseks ja käitamiseks kogu tuumakäitise elukaare vältel majanduslikud eeldused, sealhulgas usaldusväärne finantsplaan koos rahastamisvajaduse ajakava ja rahastamisallikatega ja
- 8) on saadud kõigi asjassepuutuvate asutuste seisukoht ja Vabariigi Valitsus on andnud seisukoha;
- 9) tulevane käitaja on tasunud riigilõivu.

(2) Eelhinnangus märgitakse käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 nimetatud andmed.

(3) Eelhinnangu menetluses töödeldakse järgmisi isikuandmeid:

- 1) taotleja esindajate ja kontaktisiku üldandmed;
- 2) andmed tulevase käitaja juhatuse pädevuse ja kvalifikatsiooni kohta;
- 3) käesoleva seaduse 11. peatüki 3. jao tähenduses olulist osalust omavate isikute üldandmed ning nende taustakontrolli tulemus ja hinnang.

(4) Eelhinnangu taotlus esitatakse ja eelhinnang või eelhinnangu andmisest keeldumise otsus antakse ning toimetatakse kätte elektrooniliselt.

(5) Eelhinnangu taotlemise täpsustatud nõuded ja hindamise kriteeriumid ning taotluse ja eelhinnangu täpsustatud andmekoosseisud kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 23. Positiivse eelhinnangu andmisest keeldumine ja eelhinnangu kehtetuks tunnistamine

(1) Pädev asutus keeldub positiivse eelhindangu andmisest järgmistel juhtudel:

- 1) tulevase käitaja suhtes kehtib asjaomasel tegevusalal kohtuotsusega kohaldatud tegutsemise keeld või seadusest tulenev majandustegevuse keeld;
- 2) tulevane käitaja või tema majandustegevus ei vasta vähemalt ühele positiivse eelhindangu andmise eeldusele;
- 3) tulevane käitaja on taotluses esitanud tahtlikult valeandmeid, mis võiksid mõjutada taotluse menetlemist.

(2) Julgeoleku ohustamiseks loetakse eelkõige järgmisi asjaolusid:

- 1) tulevane käitaja või tema aktsionär, nõukogu või juhatuse liige, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik või tegelik kasusaaja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse tähenduses on karistatud Eestis riigivastase kuriteo eest või inimsusvastase või rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo eest, olenemata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
- 2) tulevase käitaja või tema aktsionäri, nõukogu või juhatuse liikme, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku või tegeliku kasusaaja kohta on alust arvata, et ta on toime pannud inimsusvastase kuriteo või sõjakuriteo;
- 3) tulevase käitaja või tema aktsionäri, nõukogu või juhatuse liikme, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku või tegeliku kasusaaja kohta on andmeid või on alust arvata, et ta kuulub kuritegelikku ühendusse või terroriühendusse või et ta on toime pannud või võib toime panna terrorikuriteo või et ta on seotud terrorikuriteo rahastamise või toetamisega või rahapesuga;
- 4) tulevane käitaja või tema aktsionär, nõukogu või juhatuse liikme, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku või tegeliku kasusaaja puhul on põhjust kahtlustada, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut;
- 5) tulevast käitajat või tema aktsionäri, nõukogu või juhatuse liige, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik või tegelik kasusaaja ei ole Euroopa Liidu, Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) või Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriigi kodanik;
- 6) tulevase käitaja või tema aktsionäri, nõukogu või juhatuse liikmeid, juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omavaid muid isikuid või tegelikku kasusaajat ei ole võimalik tuvastada.

(3) Kui pärast positiivse eelhindangu andmist ilmnevad asjaolud, mille tõttu pädev asutus ei oleks saanud anda positiivset eelhindangut käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alusel, tunnistab pädev asutus eelhindangu kehtetuks.

3. jagu

Tuumakäitise ehitamine

§ 24. Tuumakäitise projekteerimine ja ehitamine

(1) Tuumakäitise ehitusloa menetlus ja ehitamine toimub ehitusseadustiku kohaselt, võttes arvesse käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Tuumakäitise projekteerimisel ja ehitamisel tuleb:

- 1) tagada ehitise ja selle osade ning ehitustegevuse vastavus tuumaohutusnõuetele, sealhulgas tagada ehitise töökindlus ja stabiilsus, arvestades inimese rolli käitise käitamisel;
- 2) rakendada rikete ennetamiseks ja ohutuse tagamiseks süvakaitset;
- 3) kasutada üksnes sellist tüüpi tehnoloogiat, mille kasutamise kogemus on tõendatud, ja tuumareaktori kavandit, mille on teise riigi pädev asutus heaks kiitnud ning mis ei pärine riigist, mille tehnoloogia kasutuselevõtt võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut.

(3) Ehitamisega seotud tuumaohutust on võimalik tõendada tõenditega, mis kinnitavad, et ehitusmaterjalid ja -tooted ning ehitamiseks vajalikud konstruktsioonid, tehnosüsteemid ja seadmete komponendid ning ehitusvõtted vastavad rahvusvahelistele tuumaohutust tagavatele standarditele. Kui ehitamisel eelnimetatud standardeid ei järgita, tuleb ehitamisega seotud tuumaohutusnõuete täitmist tõendada muul viisil.

(4) Tuumakäitise ümberehitamiseks või laiendamiseks on projekteerimistingimused kohustuslikud.

(5) Kui ehitamisele eelnenud planeerimismenetluses projekteerimistingimusi ei antud, annab tuumakäitise ümberehitamiseks või laiendamiseks projekteerimistingimused ehitusseadustikus sätestatud pädev asutus, arvestades asjaomases planeeringus sätestatud.

(6) Tuumakäitise süsteemide, konstruktsioonide ja komponentide ohutusklassifikatsiooni alused ja korra ning nende projekteerimise, tootmise ja paigaldamise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 25. Ehitusloa taotlemine ja otsus selle andmise või andmisest keeldumise kohta

(1) Lisaks ehitusseadustikus sätestatud tuleb ehitusloa taotlusele lisada:

- 1) tuumakäitise planeeritava asukoha maa kasutusõigust ja selle tingimusi tõendavad dokumendid;
- 2) tuumakäitise esialgne ohutusaruanne käesoleva seaduse § 26 lõike 7 alusel kehtestatud nõuete kohaselt;
- 3) tuumakäitise ehitustööde kavandatud etapid ja ajakava;
- 4) ehitusprojektil põhinev hädaolukorra riskianalüüs ja hädaolukorra lahendamise plaan;
- 5) tuumakäitise ehitamise aegne turvaplaan, milles on kirjeldatud valve ja kaitse meetmed loata juurdepääsu, varguse, sabotaaži ja muu pahatahtliku tegevuse tõkestamiseks ehitamise käigus;
- 6) tuumakäitise ehitamise ajaks kavandatud töö- ja keskkonnaohutuse ning andmeturbe tagamise meetmete kirjeldus;
- 7) tuumakäitise algne dekommissioneerimiskava;
- 8) pädeva asutuse nõudmisel positiivse eelhinnangu eelduste kehtivuse kinnitus.

(2) Pädev asutus teeb ehitusloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tuumakäitise ehitamiseks 24 kuu jooksul nõuetekohase ehitusloa taotluse esitamisest arvates.

(3) Lisaks ehitusseadustikus sätestatud keeldumise alustele keeldub pädev asutus ehitusloa andmisest ka juhul, kui tema tuumaohutushinnang on negatiivne või esineb muu õigusaktis sätestatud asjaolu, mis välistab kavandatava tuumakäitise ehitamise.

(4) Ehitusloa menetluses kaasab pädev asutus puudutatud isikud ja asutused ehitusseadustikus ja käesolevas seaduses sätestatud korras.

(5) Tuumakäitise ehitusloa taotluse läbivaatamise eest tuleb tasuda riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(6) Tuumakäitise ehitusloa taotleja võib taotleda pädevalt asutuselt riigilõivu tasumise ajatamist. Kui riigilõivu ei tasuta ühe maksena enne taotluse menetlemist, on taotleja kohustatud pädeva asutuse nõudmisel esitama riigilõivu tasumise tagatise.

§ 26. Pädeva asutuse hinnang tuumaohutusele tuumakäitise ehitamiseks

(1) Ehitusloa menetluses annab pädev asutus hinnangu kavandatud tuumakäitise, sealhulgas selle ehitise ja tehnoloogiliste seadmete, süsteemide, konstruktsioonide ja komponentide vastavusele käesolevas seaduses ja selle alusel sätestatud tuumaohutusnõuetele ja rahvusvahelistele standarditele (edaspidi *pädeva asutuse hinnang tuumaohutusele*).

(2) Pädeva asutuse hinnang tuumaohutusele peab hõlmama lisaks ehitusprojekti hindamise tulemusele vähemalt käesoleva seaduse § 25 lõike 1 punktides 2–8 nimetatud andmeid ja valdkondi ning selle tulemused dokumenteeritakse kirjalikus aruandes, mille lõppjärelused ja tuumaohutuse tagamise meetmed esitatakse ehitusloa andmise otsuse osana.

(3) Tuumaohutusele pädeva asutuse hinnangu andmise menetlust võib jätkata keskkonnamõju hindamise ajal osas, mis ei sõltu keskkonnamõju hindamise tulemustest.

(4) Pädeva asutuse positiivne hinnang tuumaohutusele on ehitusloa andmise eeldus.

(5) Pädev asutus annab tuumaohutusele negatiivse hinnangu, kui:

- 1) tulevane käitaja ei esita käesoleva seaduse § 25 lõike 1 punktides 2–8 nimetatud dokumente;
- 2) tulevase käitaja esitatud dokumendid ei vasta kehtestatud nõuetele;
- 3) tulevase käitaja esitatud dokumentide põhjal ei ole võimalik veenduda tuumaohutusnõuete rakendamises või täitmisel;
- 4) esineb muu õigusaktis sätestatud asjaolu, mis välistab tuumaohutusele positiivse hinnangu andmise.

(6) Pädeva asutuse hinnangut tuumaohutusele ei kanta ehtisregistrisse ning selle dokumendid ja andmed säilitatakse pädeva asutuse dokumendiregistris.

(7) Esialgsele ohutusaruandele esitatavad nõuded ning pädeva asutuse tuumaohutushinnangu koostamise ja dokumentide säilitamise nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 27. Algne dekomissioneerimiskava

(1) Tulevane käitaja koostab tuumakäitise liigile, tehnoloogiale, keskkonnamõjule ja käitise tegevuse lõpetamisega kaasnevatele ohtudele vastava algse dekomissioneerimiskava.

(2) Algses dekomissioneerimiskavas:

- 1) kirjeldatakse võimalikke dekomissioneerimise strateegiaid, nende teostatavust, valitud referentsstrateegiat ja rahastamise põhimõtteid kogu tuumakäitise elukaare vältel;
- 2) antakse hinnang tekkivate radioaktiivsete jäätmete liigile ja kogusele;
- 3) kirjeldatakse dekomissioneerimise ajakava, peamisi etappe, vastutuse jaotust, kiirgus- ja keskkonnakaitse meetmeid dekomissioneerimisel ning kooskõla riiklike radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja lõppladustamise lahendustega.

(3) Algse dekomissioneerimiskava andmekoosseisu ning selle muutmise nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 28. Tuumakäitise ehitamise omanikujärelevalve

Nõuetekohase omanikujärelevalve eest vastutab tulevane käitaja.

§ 29. Tuumakäitise ehitise kasutusluba

(1) Tuumakäitise ehitise kasutusloa (edaspidi *kasutusluba*) menetlus toimub ehitusseadustikus sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Kasutusluba antakse katsetamisloa omajale käesoleva seaduse § 42 lõikes 1 sätestatud nõuete täitmisel ja see on osalise käitamisloa andmise eeldus.

(3) Kasutusluba ei anna õigust tuumakäitise tuumkütusega katsetamiseks ega käitamiseks.

4. peatükk

Tuumakäitise katsetamine, käitamine ja dekomissioneerimine

1. jagu

Tuumaohutusloa kohustus ja menetluse üldsätted

§ 30. Tuumaohutusloa kohustus, loa omaja juriidiline vorm ja loa andja

(1) Tuumaohutusluba peab olema järgmisteks tegevusteks:

- 1) tuumakäitise katsetamiseks tuumkütusega – katsetamisluba;
- 2) tuumakäitise käitamiseks, mis hõlmab osalise käitamisloa alusel katsetamist tuumkütusega – käitamisluba;
- 3) tuumakäitise dekomissioneerimiseks – dekomissioneerimisluba.

(2) Tuumaohutusloa andjaks on pädev asutus.

(3) Tuumaohutusluba ning selles sätestatud õigused ja kohustused ei ole üleantavad.

(4) Tuumaohutusloa või selle muutmise taotluse läbivaatamise eest tuleb tasuda riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(5) Tuumaohutusloa taotleja võib taotleda pädevalt asutuselt riigilõivu tasumise ajatamist. Kui riigilõivu ei tasuta ühe maksena enne taotluse menetlemist, on taotleja kohustatud pädeva asutuse nõudmisel esitama riigilõivu tasumise tagatise.

(6) Tuumaohutusloa omaja peab olema aktsiaselts.

§ 31. Tuumaohutusloa taotluse ja loa andmekoosseis

(1) Tuumaohutusloa taotluses esitatakse ja tuumaohutusloas märgitakse järgmised andmed:

- 1) taotleja ärinimi, registrikood ja kontaktandmed;
- 2) kontaktisiku ja vastutava isiku nimi ja kontaktandmed, kui need erinevad punktis 1 nimetatud kontaktandmetest;
- 3) tegevuskoha aadress, sealhulgas veebilehe aadress, ja kontaktandmed, juhul kui need erinevad käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud kontaktandmetest;
- 4) kavandatava tegevuse sisu, eesmärk ja põhjendus;

5) andmed juhatuse ja vastutavate töötajate pädevuse ja kvalifikatsiooni kohta, sealhulgas haridus, töökogemus ja oskused.

(2) Tuumaohutusloa menetluses töödeldakse järgmisi isikuandmeid:

- 1) taotleja esindajate ja kontaktisiku üldandmed;
- 2) andmed taotleja juhatuse pädevuse ja kvalifikatsiooni kohta.

§ 32. Tuumaohutusloa menetlus ja loa andmise otsustamine

(1) Pädev asutus vaatab tuumaohutusloa taotluse läbi ja teeb otsuse tuumaohutusloa andmise või sellest keeldumise kohta 24 kuu jooksul nõuetekohase taotluse esitamisest arvates, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(2) Pädev asutus küsib seisukoha tuumaohutusloa andmise otsuse eelnõu kohta asjassepuutuvatelt asutustelt käesoleva seaduse §-s 17 sätestatud korras.

(3) Kui tuumaohutusloa taotluse menetlemise ajal tehakse muudatusi taotluses esitatud andmetes või dokumentides, on taotleja kohustatud viivitamata esitama muudetud andmed või dokumendid uuendatud kujul pädevale asutusele. Taotluse olulise muutmise korral võib pädev asutus lugeda käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja kulgemise alguseks oluliselt muudetud andmete või dokumentide kättesaamise päeva.

(4) Pädev asutus peatab taotluse menetluse mitte kauemaks kui 12 kuuks nõuetekohase taotluse esitamisest arvates:

- 1) taotleja soovil;
- 2) kui taotleja viivitab nõuetekohase tagatise esitamisega;
- 3) kui esitatud andmete põhjal ei ole võimalik teha sisulist otsust ja otsuse tegemiseks on vaja koguda lisateavet.

(5) Kui taotleja ei tasu riigilõivu 12 kuu möödumisel, tagastab pädev asutus taotluse läbivaatamata.

(6) Tuumaohutusloa menetlust võib jätkata keskkonnamõju hindamise ajal osas, mis ei sõltu keskkonnamõju hindamise tulemustest.

(7) Pädev asutus teeb otsuse tuumaohutusloa andmise või andmisest keeldumise kohta, kui taotluses esitatud andmed ja dokumendid on nõuetekohased ning taotleja on tõendanud kavandatava tegevuse vastavust asjakohase tuumaohutusloa nõuetele.

(8) Tuumaohutusloa andmisele ja muutmisele kohaldatakse avatud menetlust, kui käesolevas seaduses ei sätestata teisiti.

(9) Tuumaohutusloa taotlus esitatakse pädevale asutusele ja tuumaohutusluba antakse ning toimetatakse kätte elektrooniliselt.

§ 33. Tuumaohutusloa andmisest keeldumine

(1) Pädev asutus keeldub tuumaohutusloa andmisest, kui:

- 1) taotleja kavandatava tuumakäitise süsteem, konstruktsioon või komponent, tuumkütusetsükliga seotud tegevus või taotleja kasutatav tuumareaktor ei ole rakendatavaid ohutusmeetmeid arvestades ohutu inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale;

- 2) tegevusega, milleks tuumaohutusluba taotletakse, kaasneb või võib kaasneda oht riigisisesele või rahvusvahelisele julgeolekule;
- 3) taotleja, tema aktsionäri nõukogu või juhatuse liikme, tegeliku kasusaaja või muu juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava isiku tegevus, taust või seosed kujutavad pädeva julgeolekuasutuse hinnangul ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule, põhiseaduslikule korrale või rahvusvahelisele julgeolekule;
- 4) taotleja juhatuse või töötajate erialane ettevalmistus või oskused ei vasta õigusaktis sätestatud nõuetele;
- 5) tuumakäitise või tuumamaterjali valve ja füüsiline kaitse pole tagatud;
- 6) taotleja suhtes kehtib kohtuotsusega kohaldatud, seadusest tulenev või pädeva asutuse ettekirjutusega määratud keeld seoses käesolevas seaduses sätestatud tuumaohutusnõude rikkumisega;
- 7) taotleja on loa taotluses esitanud tahtlikult valeandmeid, mis võiksid mõjutada taotluse menetlemist ning mille esitamata jätmise korral tuleks loa andmisest keelduda muul käesolevas paragrahvis nimetatud alusel;
- 8) taotleja ei ole tasunud taotluse menetlemise riigilõivu või esitanud tasumise tagatist.

(2) Pädev asutus võib keelduda tuumaohutusloa andmisest, kui:

- 1) taotleja, tema aktsionäri nõukogu või juhatuse liikme, tegeliku kasusaaja või muu juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava isiku varasem tegevus, karistusandmed või muud usaldusväärsed andmed seoses majandus-, korrupsiooni-, rahapesu-, relva-, lõhkematerjali- või maksualaste või terrorismiga seotud süütegudega seavad kahtluse alla taotleja usaldusväärsuse või võime tagada tuumaohutus ja tuumajulgeolek;
- 2) taotleja omandi- või kontrollstruktuur ei ole läbipaistev või ei võimalda pädeval asutusel veenduda tuumakäitise üle tegelikku kontrolli omavate isikute usaldusväärsuses ja vastavuses käesoleva seaduse nõuetele.

§ 34. Tuumahutusloa muutmine

(1) Tuumahutusloa muutmiseks esitab loa omaja pädevale asutusele taotluse.

(2) Pädev asutus hindab loa muutmise taotluse alusel kavandatava muudatuse ulatust ja mõju. Kui kavandatav muudatus on sellise ulatuse või mõjuga, et seda ei ole võimalik menetleda tuumahutusloa muutmisenä, võib pädev asutus kohustada loa omajat taotlema uut tuumahutusluba.

(3) Pädev asutus võib muuta tuumahutusluba, kui:

- 1) loa tingimuste või tuumakäitise ohutusaruande aluseks olnud tehnilised või ohutusega seotud eeldused on muutunud viisil, mis oluliselt mõjutab loa tingimusi, kuid ei eelda loa peatamist;
- 2) tuumakäitise katsetuste või käitamise käigus saadud tulemused näitavad vajadust muuta loa tingimusi ohutuskriteeriumide täitmiseks;
- 3) loa omaja kavandab tegevuses või käitises muudatusi, mis mõjutavad oluliselt loa tingimusi või tuumakäitise ohutusaruande aluseid ega ole lahendatavad pädeva asutuse kooskõlastamisega;
- 4) tuumakäitise ümberehitamine, laiendamine või rekonstrueerimine toob kaasa tuumakäitise füüsilise, tehnilise või funktsionaalse iseloomu muutuse, mis võib mõjutada tuumakäitise ohutust või tuumahutusloa tingimusi.

(4) Tuumahutusloa muutmisele kohaldatakse tuumahutusloa andmisele sätestatud nõudeid ja korda ning muudetud luba toimetatakse kätte elektrooniliselt.

(5) Tuumahutusloa muutmise otsustatakse avatud menetluseta:

- 1) kui loa muutmine ei suurenda keskkonna- ega kiirgusriski, loa muutmisel ei toimu keskkonnamõju hindamist või puudub muu oluline avalik huvi avatud menetluseks;
- 2) kui kiirem menetlus on vajalik keskkonnoahu või hädaolukorra vältimiseks;
- 3) kui kiirem menetlus on vajalik, et ennetada elutähtsa teenuse katkemise ohtu.

§ 35. Tuumaohutusloa kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Pädev asutus peatab tuumaohutusloa kehtivuse, kui:

- 1) loa omaja takistab käesolevas seaduses sätestatud järelevalve tegemist;
- 2) tuumakäitise seisund, katsetuste tulemused või ilmnunud uued asjaolud ei võimalda pidada tegevuse jätkamist ohutuks.

(2) Loa peatamise otsus kehtib kuni peatamise aluseks olnud asjaolude kõrvaldamiseni ja pädeva asutuse otsuseni loa peatamise lõpetamise kohta.

(3) Pädev asutus tunnistab tuumaohutusloa kehtetuks, kui:

- 1) loa omaja ei suuda tagada tuumaohutust ning ohutusnõuete rikkumine ei ole peatatav või selle peatamine ei ole mõistliku aja jooksul võimalik;
- 2) ilmneb, et loa andmise aluseks olnud andmed või asjaolud on olnud olulisel määral väärad, puudulikud või varjatud ning tegelikud asjaolud ei võimalda tuumaohutust tagada;
- 3) loa omaja rikub korduvalt või olulisel määral loatingimusi, tuumaohutusnõudeid või pädeva asutuse ettekirjutusi;
- 4) loa omaja tegevus ohustab Eesti Vabariigi julgeolekut;
- 5) loa omaja loobub tegevusest või lõpetab käitise kasutamise.

(4) Tuumaohutusloa kehtivuse peatamisel või kehtetuks tunnistamisel ei kohaldata avatud menetlust.

§ 36. Tuumaohutusloa kehtivuse peatamise või kehtetuks tunnistamise tagajärjed ja riigi õigus sekkuda

(1) Tuumaohutusloa kehtivuse peatamise või kehtetuks tunnistamise korral on loa omaja kohustatud viivitamata rakendama pädeva asutuse määratud meetmeid tuumakäitise ohutu seisundi saavutamiseks ja säilitamiseks, sealhulgas vajaduse korral ohutuks seiskamiseks, kiirgusohutuse tagamiseks ja järelevalveks. Tuumamaterjali ja käitise süsteeme võib kasutada pädeva asutuse loal üksnes ulatuses ja tingimustel, mis on vältimatult vajalikud ohutuse tagamiseks.

(2) Kui loa omaja ei täida lõikes 1 sätestatud kohustust või kui loa omaja tegevusetus võib ohustada inimese elu, tervist, keskkonda, tuumaohutust või tuumajulgeolekut, rakendab pädev asutus asendustäitmist asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

§ 37. Tuumaohutusloa omaja kohustused tuumaohutuse tagamisel

(1) Asjakohase tuumaohutusloa omaja peab tagama tuumakäitise vastavuse tuumaohutusnõuetele.

(2) Tuumaohutusloa omaja on kohustatud rakendama juhtimissüsteemi, mis tagab loa saanud tegevuse vastavuse tuumaohutuse ja -julgeoleku nõuetele ning tuumakäitise sihipärase toimimise kogu tegevuse vältel.

(3) Tuumaohutusloa omaja peab tagama piisavate rahaliste vahendite ja töötajate olemasolu, et täita käesolevas seaduses sätestatud kohustused tuumakäitise tuumaohutuse tagamisel.

(4) Tuumaohutusloa omaja vastutus hõlmab ka vastutust töövõtjate tegevuse eest. Tuumaohutusloa omaja peab tagama töövõtjate ja töötajate piisava kvalifikatsiooni, koolituse ja töökogemuse tuumaohutuse seisukohalt oluliste tegevuste jaoks.

(5) Tuumaohutusloa omaja on kohustatud viivitamata teavitama pädevat asutust kõigist tuumakäitise või tuumamaterjaliga seotud intsidentidest, sealhulgas ohutussüsteemi rikkest, inimlikust eksimusest ja tavapärase käitamise kõrvalekaldest, mis võivad mõjutada tuuma- või kiirgusohutust.

(6) Tuumaohutusloa omaja peab tagama tuumaohutuse ja -julgeoleku seisukohalt olulise tegevuse, otsuse ja sündmuse, sealhulgas intsidendi ja selle käsitlemise dokumenteerimise ning asjaomaste andmete säilitamise kogu tuumakäitise elukaare vältel ning tegevuse lõpetamisel andmed pädevale asutusele üle andma.

§ 38. Dokumentide uuendamine ja kooskõlastamine, tegevuse kooskõlastamine ning muudatustest teavitamine

(1) Tuumaohutusloa omaja peab taotlema pädeva asutuse kirjalikku kooskõlastust sellisele tegevusele või dokumendi muutmisele, mis võib mõjutada tuumaohutust, kuid ei too kaasa loa muutmise vajadust.

(2) Tuumaohutusloa omaja kooskõlastab pädeva asutusega:

- 1) töötajate määramise vastutavatele ametikohtadele;
- 2) tuumkütuse veo tuumakäitise territooriumile.

(3) Tuumaohutusloa omaja kooskõlastab pädeva asutusega järgmiste dokumentide muudatused:

- 1) katsetusprogrammi või selle ajakava muudatused, mis võivad mõjutada tuumakäitise süsteemide, konstruktsioonide ja komponentide testimist;
- 2) juhtimissüsteemi puudutavate ohutust tagavate protseduuride või juhtimise korralduse muudatused;
- 3) tuumajäätmete käitlemise kava ja dekomissioneerimiskava muudatused;
- 4) hädaolukorra lahendamise plaani ja turvaplaani muudatused;
- 5) korduva ohutushindamise ajakava või meetoodika muudatused;
- 6) konstruktsioonide, süsteemide ja komponentide hooldamise kava muudatused;
- 7) kiirgusseire kava muudatused.

(4) Tuumaohutusloa omaja peab ajakohastama:

- 1) hädaolukorra lahendamise plaani ja turvaplaani vähemalt iga kahe aasta tagant;
- 2) tuumajäätmete käitlemise kava ja dekomissioneerimiskava vähemalt iga kolme aasta tagant, kui tuumaohutusloaga või käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(5) Kooskõlastamist nõudvat tegevust või dokumendi muudatust on keelatud rakendada enne pädeva asutuse kirjaliku kooskõlastuse saamist.

(6) Pädev asutus annab kooskõlastuse või keeldub kooskõlastuse andmisest, arvestades tegevuse muudatusega kaasnevaid riske töötajatele, elanikele ja keskkonnale.

(7) Tuumaohutusloa omaja peab viivitamata kirjalikult teavitama pädevat asutust sellisest tegevuse või dokumendi muudatusest, mis ei mõjuta tuumakäitise käitamispiire ja -tingimusi,

tuumakäitise ohutusaruande eeldusi ja loas sätestatud ohutusnõudeid ega too kaasa riski suurenemist, kuid mõjutab tuumakäitise töökorraldust.

(8) Pädev asutus võib määrata asjakohases tuumaohutusloas kohustuse kooskõlastada käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatata oluline tuumaohutusega seotud tegevus või dokumendi muudatus või neist teavitada, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud.

(9) Andmete ajakohastamise ning kooskõlastamis- ja teavitamiskohustuse täpsustatud nõuded ja korra kehtestab pädev asutus tuumaohutusloas.

2. jagu

Tuumakäitise katsetamine ja käitamine

§ 39. Tuumakäitise katsetamine ja käitamine

(1) Tuumakäitise katsetamine ja käitamine toimub pädeva asutuse asjaomase tuumaohutusloa alusel järgmiste üksteisele järgnevate etappidena:

- 1) tuumkütuseeta katsetamise etapp, mille käigus kontrollitakse tuumakäitise süsteemide, konstruktsioonide, komponentide ja protseduuride eesmärgipärasest toimimist;
- 2) tuumkütusega katsetamise etapp, mille käigus kontrollitakse tuumakäitise terviklikku töökindlust ja tööprotsessi, eesmärgiga välja selgitada tuumaenergia ohutu tootmise piirid;
- 3) korralise käitamise etapp, mille käigus tuumakäitis toodab tuumaenergiat eelnevates etappides määratud käitamiskiirides ja -tingimustel.

(2) Käesolevas jaos sätestatud lubade menetlusele kohaldatakse käesoleva peatüki 1. jaos sätestatud, arvestades käesolevas jaos sätestatud erisusi.

§ 40. Tuumaohutusluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütuseeta

(1) Tuumaohutusluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütuseeta (edaspidi *katsetamisluba*) annab õiguse alustada tuumakäitise konstruktsioonide, süsteemide ja komponentide katsetamist enne tuumkütuse laadimist tuumareaktorisse.

(2) Katsetamisluba kehtib kuni osalise käitamisluba andmiseni, kuid mitte kauem kui 12 kuud.

(3) Pädev asutus võib loa omaja põhjendatud taotluse alusel pikendada katsetamisluba kehtivust. Koos katsetamisluba kehtivuse pikendamise taotlusega tuleb loa omajal esitada:

- 1) katsetuste vahearuanne ja ajakohastatud ajakava;
- 2) ohutushinnang katsetuste käigus ilmnunud kõrvalekallete kohta;
- 3) täiendatud katsetusprogramm koos riskide maandamise meetmetega.

(4) Katsetamisluba antakse iga tuumakäitise kohta eraldi.

§ 41. Tuumaohutusluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütusega ja korraliseks käitamiseks

(1) Tuumaohutusluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütusega ja korraliseks käitamiseks (edaspidi *käitamisluba*) annab loa omajale õiguse katsetada ja korraliselt käitada tuumakäitise ehitisi ja seadmeid käitamisluba määratud katsetus- ning käitamiskiirides ja -tingimustel.

(2) Käitamisluba antakse iga tuumakäitise kohta eraldi.

§ 42. Osaline käitamisluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütusega

(1) Pädev asutus annab osalise käitamisluba tuumakäitise katsetamiseks tuumkütusega, kui katsetamisloaga lubatud katsetuste tulemuse aruanne kinnitab, et käitis, selle konstruktsioonid, süsteemid ja komponendid on valmis katsetusteks tuumkütusega.

(2) Osaline käitamisluba kehtib kuni korralise käitamisluba andmiseni, kuid mitte kauem kui 18 kuud loa andmise päevast arvates.

(3) Pädev asutus võib loa omaja põhjendatud taotluse alusel pikendada osalise käitamisluba kehtivust kuni korralise käitamisluba andmiseni, kui katsetuste jätkamine on ohutusnõuete kohaselt lubatav ja vajalik.

(4) Koos osalise käitamisluba kehtivuse pikendamise taotlusega tuleb loa omajal esitada:

- 1) katsetuste vahearuanne ja ajakohastatud ajakava;
- 2) ohutushinnang katsetuste käigus ilmnenud kõrvalekallete kohta;
- 3) täiendatud katsetusprogramm koos riskide maandamise meetmetega.

§ 43. Käitamisluba tuumakäitise korraliseks käitamiseks

(1) Pädev asutus annab käitamisluba tuumakäitise korraliseks käitamiseks, kui on täidetud kõik järgmised eeldused:

- 1) tuumakäitise ohutusaruanne on katsetuste tulemuste põhjal ajakohastatud;
- 2) osalise käitamisluba alusel tehtud katsetused tuumkütusega on lõpetatud ning nende tulemused tõendavad käitise vastavust tuumakäitise ohutusaruandele;
- 3) katsetusaruanne tõendab, et kõik ohutusfunktsioonid ja -süsteemid toimivad kavandatud viisil;
- 4) katsetuste tulemuste põhjal tõendatud käitamiskiirid ja -tingimused vastavad tuumaohutusnõuetele.

(2) Käitamisluba korraliseks käitamiseks kehtib kuni käitise dekomissioneerimisloa andmiseni, kuid mitte kauem tuumakäitise kavandatavast elukaarest.

§ 44. Katsetamisloa ja käitamisluba taotluse andmekoosseis

(1) Katsetamisloa taotlus peab sisaldama järgmisi andmeid ja dokumente:

- 1) katsetusprogramm, mis hõlmab nii tuumkütuse taotlust kui ka tuumkütusega katsetamise etappi ning mõlema etapi ajakava;
- 2) tuumakäitise ohutusaruanne, mis põhineb ehitusloa taotlemiseks esitatud esialgsel tuumakäitise ohutushinnangul ning sisaldab teavet ehitamise käigus tehtud muudatuste ja tuumakäitise kavandatud katsetamise kohta vastavalt katsetusprogrammile;
- 3) käitises katsetatavate konstruktsioonide, süsteemide ja komponentide loetelu koos katsete eesmärgi ja peamiste parameetritega;
- 4) konstruktsioonide, süsteemide ja komponentide hooldamise kava;
- 5) juhtimis- ja ohutussüsteemide kirjeldused ning kasutusjuhendid;
- 6) töökeskkonna ja kiirgusohutusmeetmete kirjeldus;
- 7) kiirgusseire kava;
- 8) lepingud tuumakäitise käitamiseks nõutava pädevusega juhatuse ja vastutavate töötajatega või värbamisplaan ning kehtiv juhtimis- ja töökorralduse ning tööprotseduuride eeskiri;
- 9) ettepanek töötajate taustakontrolliks, arvestades käesoleva seaduse 11. peatüki 2. jaos kehtestatud nõudeid;
- 10) hädaolukorra lahendamise plaan ja turvaplaan;

- 11) käitise töö ja ohutuslase teabe registreerimise ning aruandluse kord;
- 12) dekomissioneerimiskava.

(2) Käitamisloa taotlus peab sisaldama lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule järgmisi andmeid ja dokumente:

- 1) katsetusaruanne tuumkütuse või tuumkütusega katsetamise kohta olenevalt sellest, kas taotletakse osalist või korralist käitamisluba;
- 2) tuumakäitise täiendatud ohutusaruanne;
- 3) tuumkütuse käitlemise ja ladustamise korraldus;
- 4) tuumajäätmete käitlemise kava;
- 5) tuumamaterjali arvestuse ja kontrolli süsteemi kirjeldus;
- 6) riiklikku dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi tehtavate sissemaksete ja kohustusliku tagatise olemasolu dokumentatsioon;
- 7) pädeva asutuse nõudmisel positiivse eelhindangu eelduste kehtivuse kinnitus;
- 8) korduva ohutushindamise plaan ja ajakava;
- 9) pikaajalise käitamise plaan.

(3) Katsetamisloa ja käitamisloa, sealhulgas osalise käitamisloa, taotluste täpsustatud andmekoosseisud kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 45. Katsetamisloa ja käitamisloa andmekoosseis

(1) Katsetamisloas märgitakse või sellele lisatakse järgmised andmed, nõuded ja dokumendid:

- 1) lubatud katsetuste ulatus, liigid, korraldamise tingimused ja ohutusmeetmed;
- 2) käitamise ohutusnõuded töötajatele;
- 3) katsetuste dokumenteerimise ja aruandluse nõuded;
- 4) vajaduse korral nõuded tuumkütuse esmaseks veoks käitise territooriumile, seal laadimiseks ja hoidmiseks;
- 5) katsetusprogramm;
- 6) muud tingimused, mis on vajalikud tuumakäitise ohutuse või julgeoleku tagamiseks.

(2) Käitamisloas märgitakse või sellele lisatakse lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule järgmised andmed, nõuded ja dokumendid:

- 1) tuumkütusega katsetamise tegevuste ulatus ja järjestus, kui taotletakse osalist käitamisluba;
- 2) tuumakäitise käitamistingimused ja -piirangud;
- 3) tuumkütuse käitlemise ja ladustamise nõuded;
- 4) tuumajäätmete käitlemise nõuded ja kava;
- 5) füüsilise kaitse meetmed;
- 6) tuumakäitise dekomissioneerimiskava;
- 7) pädeva asutuse ohutusjärelvalve kava;
- 8) tegevuste ja dokumentide kooskõlastamise, aruandluse ja dokumenteerimise kord;
- 9) tuumamaterjali arvestuse ja kontrolli nõuded ning aruannete esitamise kord;
- 10) katsetusprogramm või katsetusaruanne olenevalt sellest, kas taotletakse osalist või korralist käitamisluba;
- 11) muud tingimused, mis on vajalikud tuumaohutuse ja -julgeoleku tagamiseks tuumakäitise tuumkütusega katsetamisel või korralisel käitamisel.

(3) Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) tuumakäitise katsetamise ja käitamise dokumenteerimise ning andmete pädevale asutusele esitamise ja aruandluse nõuded ja korra;
- 2) katsetamisloa ja käitamisloa, sealhulgas osalise käitamisloa täpsustatud andmekoosseisud.

§ 46. Käitamisloa andmisest keeldumine, kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Pädev asutus võib keelduda käitamisloa andmisest, kui loa omaja on rikkunud korduvalt või olulisel määral katsetamisloa või osalise käitamisloa tingimusi või tuumaohutusnõudeid või jätnud täitmata pädeva asutuse ettekirjutusi.

(2) Pädev asutus peatab käitamisloa kehtivuse täielikult või osaliselt, kui:

- 1) tuumakäitise konstruktsioonides, süsteemides või komponentides ilmneb ohutuse seisukohalt oluline kõrvalekalle või rike;
- 2) katsetuste või käitamise käigus ilmneb ohutuse seisukohalt oluline kõrvalekalle projekteeritud lahendusest või tuumakäitise ohutusaruande eeldustest;
- 3) loa omaja ei rakenda nõutavaid hädaolukorra lahendamise, julgeoleku-, kiirgusohutus- või tuumamaterjali füüsilise kaitse meetmeid;
- 4) loa omaja juhtimissüsteem või juhtimise korraldus ei vasta ohutu käitamise nõuetele.

(3) Käitamisloa kehtivuse peatamise ajal on käitamisloa omaja kohustatud viivitamata rakendama vajalikke meetmeid tuumakäitise ohutuse ja julgeoleku tagamiseks ja puuduste kõrvaldamiseks ning taastama tuumakäitise ohutus- ja füüsilise kaitse nõuetele vastava seisundi.

(4) Kui peatamise aluseks olnud asjaolu ei ole kõrvaldatud või ära langenud pädeva asutuse määratud tähtaja jooksul, võib pädev asutus käitamisloa kehtetuks tunnistada.

§ 47. Tuumakäitise ohutusaruanne

(1) Tuumakäitise ohutusaruanne on tulevase käitaja ja tuumaohutusloa omaja koostatud dokument, mis tõendab tuumakäitise ohutust.

(2) Tulevane käitaja ja tuumaohutusloa omaja peab esitama pädevale asutusele:

- 1) ehitusloa taotlemisel tuumakäitise esialgse ohutusaruande;
- 2) katsetamis- ja käitamisloa taotlemisel tuumakäitise täiendatud ohutusaruande.

(3) Pädev asutus vaatab ohutusaruande läbi ning annab sellele hinnangu ehitusloa ja tuumaohutusloa menetluses. Positiivne hinnang on asjakohase loa andmise eeldus.

(4) Pädeval asutusel on õigus nõuda tuumakäitise ohutusaruande täiendamist või muutmist, kui see on vajalik tuumaohutuse tagamiseks, rahvusvahelistest lepingutest tulenevate kohustuste täitmiseks või valdkondlike teadusuuringute tulemustega arvestamiseks.

(5) Tuumakäitise ohutusaruande täpsustatud sisu ja muutmise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 48. Katsetusprogramm

(1) Tuumakäitist või selle üksikuid seadmeid ja protsesse katsetatakse ning testitakse tuumakäitise asjaomase tuumaohutusloa kohase katsetusprogrammi alusel.

(2) Katsetusprogramm hõlmab käitise konstruktsioonide, süsteemide ja komponentide töökindluse ja ohutuse kontrolli loogilises ning progresseeruvast järjekorras kuni käitise tervikliku toimimiseni, eesmärgiga tõendada, et ehitatud tuumakäitis vastab tuumakäitise ohutusaruandes kavandatud lahendusele.

(3) Pädeval asutusel on õigus nõuda tuumakäitise katsetusprogrammi täiendamist või muutmist, kui see on vajalik tuumaohutuse tagamiseks, rahvusvahelistest lepingutest tulenevate kohustuste täitmiseks või valdkondlike teadusuuringute tulemustega arvestamiseks.

(4) Tuumakäitise katsetusprogrammi ja katsetuste korraldamise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 49. Jäätmekäitluskohustus

(1) Tuumaohutusloa omaja, kelle tegevuse tulemusena tekivad tuumajäätmed, on vastutav kõigi tuumajäätmete käitlemiseks vajalike tegevuste ettevalmistamise ja õigeaegse täitmise eest, sealhulgas nendega seotud kulude katmise eest.

(2) Tuumajäätmete käitlemise kava kehtib kogu asjaomase tuumaohutusloa kehtivusaja jooksul ning loa omaja uuendab seda kava iga kolme aasta järel.

(3) Tuumajäätmete käitlemise kava sisaldab:

1) detailset ülevaadet eelmisel perioodil tekkinud jäätmete kogusest ja jäätmete käitlemiseks tehtud tegelikest kulutustest, kui jäätmekava uuendatakse;

2) detailset prognoosi järgmisel kolmeaastasel perioodil tekkivate jäätmete koguse ja jäätmetega kaasnevate kulude kohta;

3) üldist prognoosi järgmise kuue aasta jäätmete koguse ja kulude kohta ning terviklikku ülevaadet jäätmete käitlemise etappidest ja kogumaksumusest, kaasa arvatud jäätmete lõppladustamise puhul;

4) tehnoloogiliste lahenduste kirjeldust ja vastavust ohutusnõuetele;

5) tegevuste ajakava ja vajaliku taristu kirjeldust ning ülevaadet rahastamisallikatest.

(4) Tuumajäätmete käitlemise kava esitades esitab loa omaja pädevale asutusele ka ajakohastatud dekomissioneerimiskava ning nendel kavadel põhineva ühise dekomissioneerimis- ja lõppladustuskulu prognoosi.

(5) Tuumajäätmete käitlemise kava täpsemad nõuded ja koosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 50. Korduv ohutushindamine

(1) Käitamisloa omaja peab korralise käitamise etapis tegema korduva ohutushindamise ja esitama selle kohta aruande vähemalt üks kord kümne aasta jooksul, kui käitamisloaga ei ole sätestatud teisiti.

(2) Pädeval asutusel on õigus sätestada käitamisloa tingimustes korduva ohutushindamise sagedus ja nõuded, arvestades käitise tüüpi, vanust ja muid riske.

(3) Korduval ohutushindamisel ja aruande koostamisel tuleb võtta arvesse:

1) käitise vananemisest tingitud mõjusid ja nende juhtimist;

2) käitamiskogemust;

3) aja- ja asjakohaste teadusuuringute tulemusi;

4) muudatusi kohalduvates õigusaktides;

5) rahvusvaheliste ohutusstandardite arengut;

6) muutusi riigi julgeolekukeskkonnas ja ohuhinnangutes;

7) muudatusi kliimatingimustes.

(4) Käitamise ajal tehtava korduva ohutushindamise nõuded ja meetodika ning aruande andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 51. Töötajate pädevus ja kvalifikatsiooninõuded

(1) Tuumakäitise käitajal peab olema tuumakäitise elukaare kõigis etappides piisav arv pädevaid ja sobiva kvalifikatsiooniga töötajaid, kes tagavad tuumaohutuse ja -julgeoleku nõuete järjepideva täitmise.

(2) Tuumakäitise käitaja analüüsib süsteemselt ja dokumenteeritult tuumakäitise ohutuks käitamiseks vajalikku töötajate arvu, pädevust ja ülesannete jaotust ning hindab perioodiliselt, kas töötajate arv, pädevus ja kvalifikatsioon on ohutuse seisukohalt oluliste ülesannete täitmiseks piisavad.

(3) Tuumakäitise käitaja määrab tuumakäitise juhtimissüsteemis ohutuse tagamise eest vastutavad isikud, sealhulgas isikud, kes vastutavad käitise ohutuse, julgeoleku, juhtimise, protseduuride rakendamise, tuumaohutuse ja -julgeoleku kultuuri edendamise ning käitise ohutuse hindamise ja kontrolli korraldamise eest, ning kehtestab nende ülesanded, vastutusvaldkonnad ja asendamise reeglid. Vastutaval ametikohal võib töötada üksnes isik, kelle tööleasumine on kooskõlastatud pädeva asutusega käesoleva seaduse alusel kehtestatud korra kohaselt.

(4) Tuumakäitise käitaja tagab, et ohutuse seisukohalt olulisi ülesandeid täidab üksnes isik, kelle pädevus ja kvalifikatsioon on tõendatud ning kes vastab käesolevas seaduses ja selle alusel ning tuumakäitise käitaja kehtestatud nõuetele. Sama nõue laieneb ka töövõtjale.

(5) Tuumakäitise käitaja kehtestab:

- 1) töötajate juhendamise ja väljaõppe korralduse, mis põhineb vajalike oskuste ja tööjõuvajaduse analüüsil ja pikaajalisel prognoosil;
- 2) pädevuse ning kvalifikatsiooni arendamise ja hindamise nõuded ja korra.

(6) Tuumakäitise käitaja peab enne personali arvu või struktuuri muutmist, kui see võib oluliselt mõjutada tuumakäitise ohutust, põhjendama muudatuse vajadust ning pärast muudatuse rakendamist hindama ja dokumenteerima selle mõju ohutusele.

(7) Tuumakäitise käitaja peab tagama tuumakäitise töötajate vajalikud väljaõppe-, täiendusõppe- ning pädevuse ja kvalifikatsiooni säilitamise koolitused ning pädevuse ja kvalifikatsiooni regulaarse hindamise kehtestatud nõuete kohaselt.

(8) Vastutavate ja ohutuse seisukohalt oluliste ametikohtade loetelu ning nendele ametikohtadele esitatavad kvalifikatsiooni- ja pädevusnõuded ning nende tõendamise korra, samuti töötajate väljaõppe, täiendusõppe ja pädevuse hindamise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

3. jagu

Tuumakäitise dekomissioneerimine

§ 52. Üldnõuded tuumakäitise dekomissioneerimisel ja selle järel

(1) Tulevane käitaja või tuumaohutusloa omaja on kohustatud dekomissioneerimist kavandama kogu tuumakäitise elukaare vältel ning tagama, et dekomissioneerimise ettevalmistamine,

sealhulgas tehnilised lahendused ja rahastamine, oleksid ajakohased ja kooskõlas käitise tegeliku seisundiga.

(2) Tuumakäitise korralise käitamise lõpetamisel tuleb tuumakäitis tuumamaterjalist tühjendada, demonteerida ja ehitised lammutada ning tuumajäätmed ladustada või ümber töödelda nii, et käitise hoonetes ja kinnistu pinnases olevate radionukliidide sisaldus ei ületaks kiirgusseaduse § 62 lõike 3 alusel kehtestatud nõudeid.

(3) Pärast dekomissioneerimiseks antud tuumaohutusloa lõppemist või kehtetuks tunnistamist tuleb dekomissioneerimisega seotud dokumendid ja andmed, sealhulgas andmed tuumakäitise, radioaktiivsete jäätmete ja materjalide käitlemise, vabastamise ja lõppladustamise kohta, ning muud tõendusmaterjalid anda säilitamiseks üle pädevale asutusele.

(4) Nõuded tuumakäitise dekomissioneerimise dokumenteerimisele ja dokumentatsiooni säilitamisele ning andmete pädevale asutusele esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 53. Lõplik dekomissioneerimiskava

(1) Lõplik dekomissioneerimiskava peab sisaldama valitud dekomissioneerimisstrateegiat, tegevuste ajakava ja järjestust, jäätmekäitlus- ja rahastamisstrateegiat ning tuumakäitise asukoha kavandatud lõppseisundi saavutamise ja tõendamise viisi.

(2) Lõplikus dekomissioneerimiskavas peab arvestama algses dekomissioneerimiskavas tehtud muudatustega ning tuumakäitise kasutamise ajal selles tehtud ehituslike ja tehnoloogiliste muudatustega.

(3) Pädeval asutusel on õigus nõuda lõpliku dekomissioneerimiskava muutmist või täiendamist, kui see on vajalik tuumaohutuse tagamiseks, õigusaktides sätestatud nõuete täitmiseks või kui kava tuleb ajakohastada tuumakäitise seisundi, kavandatud tegevuste, rahastamise või keskkonnaseisundi muutumise tõttu.

(4) Lõpliku dekomissioneerimiskava andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 54. Tuumaohutusluba tuumakäitise dekomissioneerimiseks

(1) Tuumaohutusluba tuumakäitise dekomissioneerimiseks (edaspidi *dekomissioneerimisluba*) annab käitajale õiguse lõpetada tuumakäitise käitamine, eemaldada kasutatud tuumkütus tuumareaktorist, demonteerida tuumareaktor ja muud seadmed ning lammutada käitise ehitised.

(2) Käitamisloa omaja esitab tuumakäitise dekomissioneerimiseks pädevale asutusele taotluse ja lisab sellele lõpliku dekomissioneerimiskava ning ehitusprojekti ehitise lammutamiseks ehitusseadustiku alusel sätestatud nõuete kohaselt.

(3) Pädev asutus annab dekomissioneerimisloa 12 kuu jooksul nõuetekohase taotluse esitamisest arvates, kui on täidetud järgmised eeldused:

- 1) dekomissioneerimiskava tõendab, et käitis dekomissioneeritakse ohutult ja nõuetekohaselt;
- 2) dekomissioneerimis- ja lõppladustusfond või muud rahalised tagatised katavad kõik tööde tegemiseks vajalikud kulud;
- 3) loa taotlejal on tööde tegemiseks pädevad ja kvalifitseeritud töötajad või lepingud kvalifitseeritud alltöövõtjatega või mõlemad;

- 4) objekti ja tuumamaterjali füüsilise kaitse ja kiirgusohutuse korraldus vastab õigusaktides sätestatud nõuetele;
- 5) esitatud on keskkonnaseirekava;
- 6) ehitusprojekt ehitise lammutamiseks vastab ehitusseadustiku alusel kehtestatud nõuetele.

(4) Dekomissioneerimisloas määratakse:

- 1) tööde ajakava ja etapid;
- 2) kiirgus- ja tööohutuse nõuded;
- 3) radioaktiivsete jäätmete ja materjalide käitlemise kord;
- 4) objekti ja tuumamaterjali füüsilise kaitse nõuded;
- 5) tuumakäitise ehitise lammutamise nõuded ehitusprojekti kohaselt;
- 6) tööde lõpetamise ja aruandluse nõuded;
- 7) pädeva asutuse järelevalve tegemise kord;
- 8) muud käesoleva seaduse eesmärkide saavutamiseks ning ohutuks ja nõuetekohaseks dekomissioneerimiseks vajalikud tingimused.

(5) Dekomissioneerimisloa taotluse menetlusele kohaldatakse käesoleva peatüki 1. jagu, arvestades käesolevas jaos sätestatud erisusi. Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 5 sätestatud nõuded asendavad ehitusseadustikukohast ehitusluba ehitise lammutamiseks.

(6) Pädev asutus võib peatada või tunnistada dekomissioneerimisloa kehtetuks, kui loatingimusi on oluliselt rikutud, tööde jätkamine ohustab töötajaid, elanikke või keskkonda või rahalised tagatised on ebapiisavad.

(7) Dekomissioneerimisloa kehtivus lõpeb pädeva asutuse otsusega, millega kinnitatakse, et kõik loatingimused on täidetud ning tuumakäitisega seotud maa-ala on vabastatud käesoleva seaduse ja kiirgusseaduse nõuete kohaldamisest.

(8) Dekomissioneerimisloa taotluse ja loa andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 55. Tuumahutusloa omaja kohustused dekomissioneerimisel

Dekomissioneerimisloa omaja on kohustatud dekomissioneerimisel:

- 1) tagama ohutuse, turvalisuse ja keskkonnakaitse, sealhulgas töövõtjate tegevuse korral;
- 2) ajakohastama lõplikus dekomissioneerimiskavas ettenähtud tegevusi puudutava ohutusaruande, hädaolukorra riskianalüüsi, hädaolukorra lahendamise plaani ja turvaplaani;
- 3) tagama kuni dekomissioneerimiseks antud tuumahutusloa kehtetuks tunnistamiseni sellise juhatuse ja kvalifitseeritud töötajate olemasolu, mis võimaldab ohutut ja nõuetekohast dekomissioneerimist lõpliku dekomissioneerimiskava kohaselt, sealhulgas tagama vastutavate töötajate piisava väljaõppe;
- 4) tagama kõigi dekomissioneerimisega seotud kulude katmise käesolevas seaduses sätestatud korras.

5. peatükk Kiirgusohutus

§ 56. Kiirgusohutuse nõuded

Tuumamaterjali, tuumakäitise ja tuumkütusetsükliga seotud tegevuste korral kohaldatakse järgmisi sätteid:

- 1) kiirgusohutuse põhimõtteid kiirgusseaduse §-de 21–23 kohaselt;

- 2) kiirgustegevuse tegija kohustusi kiirgusseaduse §-de 32 ja 35 kohaselt;
- 3) kiirgusseaduse 3. peatüki 3. jagu;
- 4) kiirgusseaduse 7. peatükki.

6. peatükk

Hädaolukorraks valmistumine ja tegevus hädaolukorras

§ 57. Tuumakäitise hädaolukorra riskianalüüs

(1) Tuumakäitise hädaolukorra riskianalüüsi koostamine toimub hädaolukorra seaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Riskianalüüs vaadatakse üle ja seda täiendatakse vähemalt iga kahe aasta järel või pärast olulisi muutusi ohutegurites või käitises.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada määrusega täpsustatud nõuded tuumakäitise riskianalüüsile.

§ 58. Tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaan ja õppused

(1) Käitamisloa omajal peab olema hädaolukorra riskianalüüsile vastav tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaan, mis hõlmab vähemalt:

- 1) reageerimiskava eri tüüpi hädaolukordade korral kõigis töörežiimides;
- 2) töötajate väljaõpet ja õppusi;
- 3) hädaolukorrast vahetu teavitamise ja teabevahetuse protseduure;
- 4) vajalike ressursside, varude ja sekkumisvõime tagamist;
- 5) koostööd teiste asutuste ja rahvusvaheliste partneritega;
- 6) hädaolukorraks valmisoleku tsooni määramist;
- 7) elanike kaitse- ja evakuatsioonimeetmeid;
- 8) tegevusi hädaolukorra lõpetamiseks;
- 9) vajaduse korral pikaajaliste kaitsemeetmete rakendamiseks määratud lisaalasiid;
- 10) hädaolukorra lahendamisele järgnevaid tegevusi;
- 11) tuumakäitise väliste mõjude, sealhulgas elanikkonnale, taristule ja keskkonnale avalduvate mõjude hindamist ning nende mõjude lahendamise korraldust koostöös pädeva asutuse ja teiste hädaolukorra lahendamisse kaasatud asutustega;
- 12) vajaduse korral sotsiaalpsühholoogilist tuge ja elanike nõustamist.

(2) Tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaan vaadatakse üle ja seda täiendatakse vajaduse korral vähemalt iga kahe aasta järel või pärast olulisi muutusi ohutegurites või käitises.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega sätestada täpsustatud nõuded tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaanile ja selle rakendamisele.

(4) Pädev asutus hindab koostöös teiste hädaolukorra lahendamisse kaasatud asutustega nende vastutusalasse kuuluvates küsimustes tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaani vastavust riskianalüüsile ning võib nõuda plaani muutmist või täiendamist, kui kavandatud meetmed ei taga piisavat tuumaohutust, kiirgusohutust või tuumajulgeolekut.

(5) Kui tuumakäitise vastu suunatud julgeolekuintsident ohustab või kahjustab tuumaohutust või kiirgusohutust, käsitatakse seda käesoleva seaduse tähenduses hädaolukorrana ning tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaani rakendatakse koos tuumakäitise turvaplaaniga.

(6) Tuumakäitise hädaolukorra lahendamise plaani harjutamiseks ja kontrollimiseks korraldab käitamisloa omaja:

- 1) vähemalt üks kord aastas tuumakäitisesisese õppuse, millest teavitatakse Päästeametit vähemalt 90 tööpäeva enne selle toimumist;
- 2) vähemalt kord kolme aasta jooksul käitisevälist reageerimist ja tuumakäitise territooriumist väljapoole ulatuvaid tegevusi puudutava koostööõppuse, millest teavitatakse Päästeametit vähemalt 180 tööpäeva enne selle toimumist.

(7) Koostööõppused korraldatakse koostöös Päästeameti ning teiste asjakohaste riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega ning seal testitakse muu hulgas:

- 1) teabevahetust käitamisloa omaja ja hädaolukorra lahendamisse kaasatud asutuste vahel;
- 2) käitiseväliste reageerimise korraldust;
- 3) elanikkonnakaitse meetmete rakendamist;
- 4) hädaolukorra lahendamisse kaasatud asutuste koordineeritud tegevust;
- 5) avalikkuse teavitamise ja kriisikommunikatsiooni toimimist;
- 6) tuumajulgeoleku ja füüsilise kaitsega seotud stsenaariumide, sealhulgas pahatahtliku tegevuse, sabotaaži, sisemise ja hübriidohu ilmingute käsitlemist.

§ 59. Tegevus hädaolukorras

(1) Tuumaavarii või kiirgushädaolukord lahendatakse hädaolukorra seaduse kohaselt, arvestades kiirgusseaduses ja käesolevas seaduses sätestatud.

(2) Sekkumine tuumakäitises tekkinud avariikiirituse olukorras toimub kiirgusseaduse § 107 kohaselt.

(3) Pädeval asutusel on vajaduse korral õigus kaasata avariikiirituse olukorras sekkumiseks muid isikuid, kellel on sekkumiseks vajalikud erialased teadmised, vahendid ja võime ning loakohustusega tegevusala korral ka asjaomane tegevusluba.

(4) Kui tuumaavarii või kiirgushädaolukorra mõju ulatub tuumakäitise territooriumist väljapoole, juhivad päästetöid, elanikkonnakaitse meetmete rakendamist ning käitiseväliste tagajärgede lahendamist Päästeamet hädaolukorra seaduses sätestatud pädevuse kohaselt.

§ 60. Rahvusvaheline teavitamine ja koostöö kiirgushädaolukorras

(1) Pädev asutus teavitab viivitamata Euroopa Komisjoni ja neid Euroopa Liidu liikmesriike, keda see vahetult mõjutab, elanike kaitseks rakendatavatest meetmetest või selle kavandamisest, kui see on tingitud:

- 1) Eesti Vabariigi territooriumil toimunud tuumaavariist, millega kaasneb või tõenäoliselt kaasneb radioaktiivse aine pääs keskkonda;
- 2) Eesti Vabariigi territooriumil või mujal avastatud tavapärasest oluliselt erinevast kiirgustasemest, millega tõenäoliselt kaasneb tervisekahjustus;
- 3) muudest õnnetusjuhtumitest või tegevustest, mille tagajärjel pääseb või võib pääseda keskkonda olulises koguses radioaktiivset ainet.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teates esitatakse Euroopa Liidu nõukogu otsuses 87/600/Euratom sätestatud korras nõutud ja asjakohane teave, et võimalik radioloogiline mõju liikmesriikides oleks võimalikult väike. Teabe esitamise järel esitab pädev asutus asjakohaste ajavahemike järel Euroopa Liidu nõukogu otsuses 87/600/Euratom sätestatud seiretulemused.

(3) Teistest Euroopa Liidu liikmesriikidest või Euroopa Komisjonilt saadud kiirgushädaolukorda puudutava teate korral pädev asutus:

- 1) rakendab viivitamata käesolevast seadusest, kiirgusseadusest ja hädaolukorra seadusest tulenevaid vajalikke meetmeid elanike või keskkonna kaitseks;
- 2) teavitab viivitamata Euroopa Komisjoni rakendatud meetmetest ja soovitudest, mis on antud pärast niisuguse teabe saamist;
- 3) teavitab Euroopa Komisjoni asjakohaste ajavahemike järel toiduainete, söötade, joogivee ja keskkonna radioaktiivsuse taseme seire tulemustest.

(4) Pädev asutus teavitab tuumaavarii korral Rahvusvahelist Aatomienergiaagentuuri ja mõjutatud välisriike ning konsulteerib nende riikide pädevate asutustega Eesti Vabariigi mitme- või kahepoolsete välislepingute kohaselt.

(5) Pädev asutus pöördub vajaduse korral Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri või välisriikide poole abi saamiseks ning korraldab Eesti Vabariigi suhtes kehtivate mitme- või kahepoolsete välislepingute kohaselt abi andmiseks vajalike isikute ja seadmete vastuvõtu ning nendega seotud tegevuse.

7. peatükk

Tuumamaterjali ja -tehnoloogia vedu, sealhulgas sisse-, välja- ja läbivedu

§ 61. Tuumamaterjali ja -tehnoloogia vedu, sealhulgas sisse-, välja- ja läbivedu

(1) Tuumamaterjali veole kohaldatakse kiirgusseaduse § 41, § 68 lõike 1 punkti 2, § 70–70⁴ ning käesoleva seaduse § 87 sätteid.

(2) Tuumamaterjali või muu radioaktiivse materjali kontrolli süsteem on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1–461), ning strateegilise kauba seaduses.

(3) Kui tuuma- või muu radioaktiivne materjal liigitub käesoleva seaduse 8. peatükis nimetatud tuumajäätmeks, kohaldatakse selle veole käesoleva peatüki ning sisse-, välja- ja läbiveole ka käesoleva seaduse § 65 sätteid.

8. peatükk

Tuumajäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemine

§ 62. Tuumajäätmete käitlemise põhimõte ja üldnõuded

(1) Tuumkütusetsükli tegevustes tekkivate tuumajäätmete radioaktiivsus ja maht hoitakse nii väiksena, kui see on mõistlikult saavutatav, piiramata tuumaenergia kasutamise üldpõhimõtete rakendamist.

(2) Tuumajäätmeid käideldakse kiirgusseaduse §-des 58, 60, 61, 64 ja 66 ning § 56 lõike 2 ja § 64 lõike 4 alusel sätestatud nõuete kohaselt, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(3) Kasutatud tuumkütuse käitlemise täpsustatud nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Tuumajäätmete käitlemise kavandatud ja õiguslikult nõutav tulemus on tuumajäätmete lõppladustamine.

(5) Ladustamine, sealhulgas vaheladustamine, on lubatud üksnes ajutise meetmena kuni tuumajäätmete lõppladustamiseni ning see peab toimuma niisugustel tingimustel ja ajaraamides, mis on kooskõlas lõppladustamise eesmärgiga.

(6) Tuumajäätmete määramata ajaks ladustamine ei ole lubatud ning tuumajäätmete käitlemisel tuleb vältida põhjendamatu koormust tulevastele põlvkondadele, eelistades pikaajalist ohutust lühiajalistele kaalutlustele.

§ 63. Eestis tekitatud tuumajäätmete käitlemine

(1) Eestis tekitatud tuumajäätmed tuleb käidelda, vaheladustada ja lõppladustada Eestis, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel.

(2) Tuumajäätmeid võib lõppladustada teises Euroopa Liidu liikmesriigis või kolmandas riigis, kui enne tuumajäätmete saatmist on Eesti ja sihtriigi vahel sõlmitud ja jõustunud leping lõppladustusrajatise kasutamiseks sihtriigis Euroopa Komisjoni kehtestatud kriteeriumite kohaselt.

(3) Kasutatud tuumkütust võib teise riiki saata selle ümbertöötlemiseks tingimusel, et seda ei suunata lõppladustamisele.

(4) Tuumajäätmete väljavedu või ümbertöötlemine teises riigis on lubatud üksnes pädeva asutuse heakskiidetud ohutushinnangu alusel ja vastuvõtukriteeriumide täitmisel.

§ 64. Väljaspool Eestit tekitatud tuumajäätmete käitlemine

Väljaspool Eestit tekitatud tuumajäätmeid ei tohi käidelda, vaheladustada ega lõppladustada Eestis.

§ 65. Tuumajäätmete sisse-, välja- ja läbivedu

Tuumajäätmete sisse-, välja- ja läbiveole kohaldatakse kiirgusseaduse §-des 82–87 sätestatud ja sama seaduse § 83 lõike 2 alusel kehtestatud nõudeid.

§ 66. Riiklik tuumajäätmete käitlemise tegevuskava

(1) Radioaktiivsete jäätmete ja tuumajäätmete ohutu käitlemise ja lõppladustamise pikaajalised sihid, põhimõtted, mahud ning tegevuste ajakava ja maksumuse prognoos määratakse kindlaks kiirgusohutuse riikliku arengukava lisana kehtestatud radioaktiivsete jäätmete käitlemise tegevuskavas või valdkonna arengukavas (edaspidi *riiklik jäätmekäitluskava*).

(2) Riiklikus jäätmekäitluskavas sätestatud tegevusi rahastatakse järgmiselt:

1) tuumajäätmete käitlemisega seotud tegevused viiakse ellu käesolevas seaduses sätestatud dekomisioneerimis- ja lõppladustusfondi vahenditest;

2) muude radioaktiivsete jäätmete käitlemist rahastatakse dekomisioneerimis- ja lõppladustusfondivälisest allikatest asjakohaste õigusaktide kohaselt.

(3) Riikliku jäätmekäitluskava koostamisse ja muutmisesse kaasatakse asjaomased asutused ja avalikkus Vabariigi Valitsuse reglemendi kohaselt.

§ 67. Vastutus tuumajäätmete käitlemise ja lõppladustamise eest

- (1) Tuumajäätmete lõppladustamise korraldamise eest vastutab riik valdkonna eest vastutava ministeeriumi, ministri määratud riigiasutuse või riigi osalusega juriidilise isiku kaudu.
- (2) Riiklikus jäätmekäitluskavas sätestatud juhtudel võib Vabariigi Valitsus delegeerida korraldusega käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vastutuse tuumaohutusloa omajale. Sellisel juhul kaetakse tuumajäätmete lõppladustamise kulud dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondist ning pärast tuumajäätmete lõppladustuspaiga sulgemist läheb vastutus ja järelevalvekohustus üle riigile.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud delegeerimise korral jääb riigile ülimuslik vastutus tuumajäätmete pikaajalise ohutuse tagamise eest ning kohustus täita rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevaid nõudeid.

§ 68. Tuumaohutusnõuete täitmisest vabastamine

- (1) Tuumajäätmeid võib ringlusse võtta, taaskasutada ja kõrvaldada jäätmeseaduses sätestatu kohaselt, kui radioaktiivsete ainete sisaldus tuumajäätmetes ei ületa kiirgusseaduse § 62 lõike 3 alusel kehtestatud vabastamistasemeid.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud otsuse võib pädev asutus teha tuumaohutusloa omaja põhjendatud taotluse alusel.
- (3) Tuumajäätmete tuumaohutusnõuetest vabastamise taotluse menetlemisele kohaldatakse kiirgusseaduse § 62 ning selle alusel kehtestatud vabastamise, ringlusse võtmise ja taaskasutamise nõudeid.

§ 69. Tuumajäätmete käitlemise kohustuse üleandmine

Tuumajäätmete käitlemise kohustuse võib teisele tuumaohutusluba või kiirgustegevusluba omavale isikule osaliselt või täielikult üle anda üksnes pädevale asutusele esitatud kirjaliku taotluse alusel. Pädev asutus rahuldab taotluse, kui selles on tõendatud, et vastuvõttev isik suudab täita üleantavat kohustust vähemalt samaväärselt, kui nägid ette senisele loa omajale kehtestatud nõuded, ning on täidetud kõik vajalikud õiguslikud ja tehnilised eeldused, et tagada vastutuse vahetu ja ohutu üleminek.

§ 70. Tuumajäätmete võtmine riigi valdusesse

- (1) Kui tuumajäätmete käitlemise nõude oluline rikkumine seab ohtu inimese elu, tervise või keskkonna ning ohtu ei ole võimalik leebema meetmega kõrvaldada, on riigil või riigi osalusega juriidilisel isikul õigus võtta tuumajäätmed oma valdusesse vajaliku nõuetekohase käitlemistoimingu tegemiseks.
- (2) Tuumajäätmete riigi valdusesse võtmise otsustab Vabariigi Valitsus pädeva asutuse ettepanekul, määrates kindlaks ülevõtmise ulatuse ja tähtaja.
- (3) Tuumajäätmete riigi valdusesse võtmise ja sellele järgneva käitlemise kulud tasub tuumajäätmete käitlemise kohustusega isik asendustäitmise korras. Kui isik on maksejõuetu, kaetakse kulud riiklikust dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondist.
- (4) Tuumajäätmete riigi valdusesse võtmine ei vabasta käitlemiskohustusega isikut käesolevast seadusest tulenevast vastutusest.

§ 71. Tuumajäätmete käitlemise kohustuse lõppemine

(1) Pädev asutus otsustab tuumkütusetsükli tegevustest tekkivate tuumajäätmete käitlemise kohustuse lõppemise, kui:

- 1) tuumajäätmete käitlemise kohustus on antud üle käesoleva seaduse § 69 kohaselt või
- 2) tuumajäätmed on antud heakskiidetud viisil püsivalt üle teisele riigile käesoleva seaduse § 63 lõike 2 kohaselt.

(2) Tuumaohutusloa omaja vastutus tuumajäätmete käitlemise eest lõpeb, kui tuumajäätmete lõppladustamine ja tuumakäitise dekomissioneerimine on lõpetatud käesoleva seaduse § 72 ja § 54 lõike 7 kohaselt ning tuumaohutusloa omaja on tasunud dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi kõik ettenähtud maksed.

§ 72. Tuumajäätmete lõppladustamine

(1) Tuumajäätmed loetakse lõppladustatuks, kui need on paigutatud asjakohast tegevusluba omavasse lõppladustuspaika väljavõtmise kavatsuseta ning pädev asutus on kinnitanud nende paigutamise vastavust loa tingimustele.

(2) Tuumajäätmete lõppladustamise ajal on pädeval asutusel õigus vajaduse korral tuumajäätmete lõppladustuspaigas rakendada meetmeid tuumajäätmete ohutuse kontrolliks ja seireks.

9. peatükk

Kiirgus- ja tuumaohutusala tegevusega seotud tasud ja maksed

1. jagu

Järelevalvetasud

§ 73. Ehitusaegse järelevalve tasu

Ehitusaegse järelevalvetoimingu tasu (edaspidi *ehitusaegse järelevalve tasu*) on tulevase käitaja avalik-õiguslik rahaline kohustus, millega kaetakse üksnes pädeva asutuse kulud, mis on otseselt vajalikud tuumakäitise ehitamise tuumaohutuse kontrollimise toimingute ja nendega seotud tegevuste rahastamiseks ja milleks on:

- 1) järelevalveametnike tööjõukulu 20 protsendi ulatuses;
- 2) ekspertide, sealhulgas välisekspertide ja auditeerijate tööjõukulu;
- 3) laborite ekspertiisikulu.

§ 74. Tuumaohutuse järelevalve tasu

(1) Tuumaohutuse järelevalve tasu on tuumaohutusloa omaja avalik-õiguslik rahaline kohustus, mille eesmärk on rahastada käesolevas seaduses sätestatud riiklikku ja rahvusvahelist järelevalvet ning mis on otseselt seotud tuumaohutuse tagamisega.

(2) Tuumaohutuse järelevalve tasuga kaetakse üksnes kulu, mis on otseselt vajalik käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle järelevalvetoimingute ja nendega seotud tegevuste rahastamiseks ning milleks on:

- 1) järelevalveametnike tööjõukulu 20 protsendi ulatuses;
- 2) ekspertide, sealhulgas välisekspertide ja auditeerijate tööjõukulu;

3) laborite ekspertiisikulu.

§ 75. Järelevalvetasude maksmise kord ja ülemmäär

(1) Ehitusjärelvalve tasu ja tuumaohutuse järelvalve tasu maksab tulevane käitaja või tuumaohutusloa omaja ning need laekuvad riigieelarvesse.

(2) Pädev asutus teeb järelvalvetasude maksmise kohta ettekirjutuse, lähtudes käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud meetodikast.

(3) Ehitusjärelvalve tasu ülemmäär on 160 000 eurot kahe kuu eest ja 960 000 eurot aastas.

(4) Tuumaohutuse järelvalve tasu ülemmäär on 160 000 eurot kahe kuu eest ja 960 000 eurot aastas.

(5) Järelevalvetasude arvestamise meetodika ja tasumise korra ning järelvalvetasudega rahastatavate järelvalvetoimingute loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega pädeva asutuse ettepanekul.

§ 76. Järelevalvetasude maksmata jätmise tagajärg

(1) Kui tulevane käitaja või tuumaohutusloa omaja ei tasu ehitusjärelvalve tasu või tuumaohutuse järelvalve tasu määratud tähtpäevaks, teeb pädev asutus tasu maksmist kohustava ettekirjutuse, määrates tasumiseks uue tähtaja.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ettekirjutus on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses ja see pööratakse sundtäitmisele, kui käitaja ei maksa järelvalvetasu selle ettekirjutusega määratud tähtpäevaks.

2. jagu

Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreserv ning riiklik fond

§ 77. Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreserv ning riiklik dekomissioneerimis- ja lõppladustusfond

(1) Tuumakäitise käitaja on kohustatud moodustama rahalise reservi (edaspidi *dekomissioneerimis- ja lõppladustusreserv*), mis peab katma tuumakäitise dekomissioneerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustamise kulu.

(2) Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreservi vahendeid hoitakse riiklikus dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondis. Iga tuumakäitise kohta moodustatakse eraldi fond.

(3) Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreservi suurust määrates lähtutakse käesolevas seaduses sätestatud aluspõhimõtetest tuumakäitise käitamisel, dekomissioneerimisel ja tuumajäätmete ladustamisel ning eesmärgist tagada, et käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kulude katmiseks oleks dekomissioneerimise alustamise ajaks riiklikus dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondis piisavad vahendid. Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreservi esialgse

sissemakse ning selle järkjärgulise kogumise põhimõtted iga tuumakäitise eeldatava kasutusaja kohta määrab pädev asutus tuumaohutusloa tingimustes.

(4) Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreservi summa peab katma:

- 1) tuumakäitise ohutustamise kulu;
- 2) tuumakäitise käitamisel tekkinud kasutatud tuumkütuse, kasutusest kõrvaldatud kiirgusallikate või radioaktiivsete jäätmete ohutustamise kulu;
- 3) tuumakäitise kasutusaja ja dekomissioneerimise vältel tekkinud kasutatud tuumkütuse või tuumajäätmete lõppladustamise kulu;
- 4) tuumaohutusloa omaja kulu teadus- ja arendustegevusele, mis on seotud käesoleva lõike punktides 1–3 sätestatud eesmärkidega;
- 5) käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud tegevuste riikliku järelevalve kulu;
- 6) riikliku dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi haldamise kulu.

(5) Tuumaohutusloa omaja esitab tuumajäätmete käitlemise kava ja dekomissioneerimiskava osana käesoleva paragrahvi lõike 4 punktides 1–4 nimetatud kulu suuruse detailse hinnangu (edaspidi *dekomissioneerimis- ja jäätmekäitluskulu prognoos*).

(6) Pädev asutus kontrollib käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud hinnangut vähemalt tuumaohutusloa taotlemisel, dekomissioneerimiskava ja tuumajäätmete käitlemise kava ajakohastamisel ning muutmisel.

(7) Pädev asutus sätestab tuumaohutusloa tingimustes riiklikku dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi tehtavate sissemaksete suuruse, lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud hinnangust.

(8) Dekomissioneerimis- ja jäätmekäitluskulu prognoosi esitamise vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega osana käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud metoodikast.

(9) Dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi valitsemise ja vara investeerimise korra ning fondihalduri ja tema ülesanded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, tagades vahendite eraldatuse, sihtotstarbelise kasutamise ja piisavuse käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kulude katmiseks.

(10) Dekomissioneerimis- ja lõppladustusreservi minimaalselt vajaliku suuruse hindamise metoodika ning riikliku dekomissioneerimis- ja lõppladustusfondi sissemaksete ja sellest väljamaksete tegemise täpsemad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

3. jagu

Kohaliku omavalitsuse ja kohalike elanike kaasamine ning tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu

§ 78. Kohaliku omavalitsuse ja kohalike elanike kaasamine

Tuumajaama ehitus- või tuumaohutusloa omaja teeb pidevat ja läbipaistvat koostööd tuumajaama asukohajärgse kohaliku omavalitsuse ning kohalike elanikega, et tagada nende õigeaegne ja piisav informeeritus ning võimalus esitada seisukohti ja ettepanekuid.

§ 79. Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu suurus ja maksmise alused

(1) Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu on tasu, mida maksab tuumajaama tuumakäitise ehitus- ja tuumaohutusloa omaja tuumajaama asukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse.

(2) Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu makstakse alates tuumajaama tuumakäitise ehituse alustamise teatise esitamise päevast kuni dekomissioneerimiseks väljastatud tuumaohutusloa kehtivuse lõppemiseni.

(3) Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu suurus alates tuumajaama tuumakäitise ehituse alustamise teatise esitamise päevast kuni elektrienergia tootmise alustamisele eelneva päevani ning dekomissioneerimise ajal on 262,80 eurot tuumajaama tuumakäitise elektrilise nimivõimsuse iga megavati kohta aastas.

(4) Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu suurus tuumajaama tuumakäitise käitamise ajal on 0,5 protsenti eelmise kalendriaasta Eesti hinnapiirkonna järgmise päeva turu elektrienergia aritmeetilisest keskmisest börsihinnast iga toodetud elektrienergia megavatt-tunni kohta.

(5) Tootmise alustamise päevaks loetakse päeva, millal tuumajaama tuumakäitis annab elektrienergiat esimest korda võrku, otseliini või salvestusseadmesse.

(6) Käesoleva paragrahvi alusel kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse laekunud kohaliku kasu tasust maksab kohaliku omavalitsuse üksus 50 protsenti vähemalt üks kord aastas võrdselt eluruumi omanikele eluruumi kohta, kui eluruum vastab taotlemise aastale eelneva kalendriaasta 1. jaanuari seisuga järgmistele nõuetele:

- 1) eluruum on füüsilise isiku omandis;
- 2) eluruum on omaniku rahvastikuregistrjärgne elukoht;
- 3) eluruum asub tuumajaama hädaolukorraks valmisoleku tsoonis või kuni kahe kilomeetri kaugusel tuumajaama kinnistu piirist.

(7) Kui eluruum on isikute kaas- või ühisomandis ja nad esitavad taotlused eraldi, maksab kohaliku omavalitsuse üksus nõuetekohase taotluse esitanud kaas- või ühisomanikele käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud tasu võrdsetes osades eluruumi kohta arvestatud tasust.

(8) Eluruum loetakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud nõuetele vastavaks, kui vähemalt osa kinnistust, millel eluruum asub, jääb tuumajaama hädaolukorraks valmisoleku tsooni või kuni kahe kilomeetri kaugusele tuumajaama kinnistu piirist.

(9) Kohaliku omavalitsuse üksus maksab käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud tasu ka teise kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil asuva eluruumi omanikule, kui eluruum vastab lõikes 6 sätestatud nõuetele.

(10) Tuumajaamaga seotud kohaliku kasu tasu maksmise ja jaotamise täpsemad tingimused ning korra kehtestab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu määrusega.

10. peatükk Tuumakontrollimeetmed

§ 80. Tuumamaterjali omava isiku kohustused

(1) Tuumamaterjali omav isik on kohustatud:

- 1) määrama tuumamaterjali ala esindaja;
- 2) tagama tuumamaterjali puudutava aruandlusprotsessi kehtestamise ja järgimise;
- 3) korraldama käesoleva seaduse alusel kehtestatud korras tuumamaterjali arvestuse pidamise ja inventuuri tegemise;
- 4) säilitama andmeid tuumamaterjali kohta ajal, kui see asub rajatises, ja vähemalt viis aastat pärast rajatisest eemaldamist, kui ei ole kokku lepitud teisiti;
- 5) viivitamata teavitama pädevat asutust igast tuumamaterjali koguse muudatusest;
- 6) viivitamata teavitama pädevat asutust tuumamaterjali kadumisest;
- 7) tagama tuumamaterjali füüsilise kaitse käesoleva seaduse alusel kehtestatud nõuete kohaselt;
- 8) teavitama pädevat asutust enne tuumamaterjali vedu, sealhulgas väljavedu ja sissevedu, ning vastuvõtmist;
- 9) täitma muid komisjoni määruses (Euratom) 2025/974, mis käsitleb Euratomi kaitsemeetmete kohaldamist, sätestatud arvestus-, aruandlus- ja teavituskohustusi.

(2) Tuumamaterjali ala on ala komisjoni määruse (Euratom) 2025/974 artikli 2 punkti 24 tähenduses.

(3) Tuumamaterjali ala esindaja on isik, kes on töö- või teenistussuhtes käesoleva paragrahvi lõike 4 tähenduses nimetatud käitajaga ning määratud vastutama tuumamaterjali puudutava aruandluse eest riigis ja rahvusvaheliselt komisjoni määruse (Euratom) 2025/974 artikli 2 punkti 26 tähenduses ja kooskõlas artikli 6 lõikega 1.

(4) Käitaja käesoleva peatüki tähenduses on määratletud komisjoni määruse (Euratom) 2025/974 artikli 2 punktis 34.

(5) Rajatis käesoleva peatüki tähenduses on määratletud komisjoni määruse (Euratom) 2025/974 artikli 2 punktis 27.

(6) Tuumamaterjali arvestuse korraldamise nõuded, andmete loetelu, inventeerimise ja aruandluse esitamise korra ning tähtjad andmete esitamiseks pädevale asutusele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 81. Tuumamaterjali register

(1) Tuumamaterjali arvestuse pidamiseks peetakse riigi infosüsteemi kuuluvat registrit, mille eesmärk on tagada tuumamaterjali käitlemise läbipaistvus, jälgitavus ja riiklik kontroll ning võimaldada tuumakontrollimeetmete rakendamist.

(2) Tuumamaterjali registri vastutav töötleja on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

(3) Tuumamaterjali registris töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) käitaja ärinimi, registrikood ja kontaktandmed;
- 2) tuumamaterjali ala esindaja nimi ja kontaktandmed, kui need erinevad käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kontaktandmetest;
- 3) tuumamaterjali kogus, liik, esinemiskuju, koostis ja asukoht;
- 4) andmed tuumamaterjali arvestuses kajastuvate koguste erinevuse ja kao kohta;
- 5) muud tuumamaterjali kasutamise, liikumise ja käitlemisega seotud andmed.

(4) Tuumamaterjali registri andmeid säilitatakse ajal, kui tuumamaterjal asub rajatises, ning 30 aastat pärast seda, kui tuumamaterjal on rajatisest eemaldatud või kuni rahvusvaheliste kaitsemeetmete kohustuste lõppemiseni, kui nende kehtivusaeg on pikem.

(5) Juurdepääs tuumamaterjali registri andmetele võimaldatakse järgmistele isikutele ja asutustele:

- 1) tuumamaterjali arvestuse ja kontrolli üle järelevalve tegijale;
- 2) käitajale ja tuumamaterjali ala esindajale teda puudutavate andmete puhul;
- 3) teistele riigi- ja valitsusasutustele nende põhimäärusest ja asjakohastest seadustest tulenevate volituste piires põhjendatud taotluse alusel.

(6) Tuumamaterjali registri põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, milles sätestatakse:

- 1) vastutava töötleja ülesanded;
- 2) registri täpsustatud andmekoosseis;
- 3) andmeandjad ja registrile esitatavate andmete koosseis;
- 4) andmete säilitamise täpsemad tähtajad;
- 5) andmete töötlemise ja neile juurdepääsu võimaldamise kord;
- 6) muud korralduslikud küsimused.

§ 82. Rahvusvahelised inspeksioonid

(1) Rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel (edaspidi *välisinspektorid*), kellele asjaomane organisatsioon on andnud õiguse kontrollida Eesti Vabariigi suhtes jõustunud tuumakontrollimeetmeid käsitlevate välislepingute tingimuste täitmist, on õigus Austria Vabariigi, Belgia Kuningriigi, Hispaania Kuningriigi, Madalmaade Kuningriigi, Iirimaa, Itaalia Vabariigi, Kreeka Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Portugali Vabariigi, Rootsi Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Soome Vabariigi, Taani Kuningriigi, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri vahelise tuumarelva leviku tõkestamise lepingu III artikli lõigete 1 ja 4 rakendamise kokkuleppe lisaprotokollis (edaspidi *lisaprotokoll*) kehtestatud nõuete kohaselt:

- 1) siseneda asjaomase välislepingu kohaldamisalasse kuuluvate ülesannete täitmiseks tuumamaterjali alale;
- 2) saada oma ülesannete täitmiseks vajalikke andmeid ja dokumente või seda võimaldavat juurdepääsu neile;
- 3) võtta oma ülesannete täitmiseks vajalikke proove ja teha mõõtmisi, teha või tellida ekspertiise ning jäädvustada olukorda pilti ja heli salvestava seadmega.

(2) Lisaprotokollis kohaselt on pädeval asutusel õigus välisinspektoreid käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste korral saata.

(3) Lepingust või seadusest tulenevad kohustused, mis piiravad juurdepääsu ehitisele või andmetele, ei kohaldu ulatuses, mis on vajalik tuumakontrollimeetmete rakendamiseks või nende üle kontrolli tegemiseks.

(4) Tuumamaterjali omav isik on kohustatud lubama välisinspektoritele juurdepääsu materjalibilansi alale ning käitamisega seotud andmetele ja dokumentidele ning lubama neil võtta proove ja teha mõõtmisi välislepingust tulenevate ja käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmiseks.

(5) Materjalibilansi ala on määratletud komisjoni määruse (Euratom) 2025/974 artikli 2 punktis 17.

(6) Riigi esindaja lisaprotokolli artikli 10 tähenduses on pädev asutus, keda teavitatakse lisaprotokolli alusel tehtud toimingutest, sealhulgas tuvastatud probleemidest või vastuoludest, probleemide ja vastuolude lahendamise tulemustest ning kord aastas järeldest, mis on tehtud lisaprotokollkohaste toimingute põhjal.

§ 83. Välisinspektori tegutsemise kooskõlastamine ning rajatisele ja teabele juurdepääsu tagamine

(1) Välisinspektorina ei või Eesti Vabariigi territooriumil tegutseda isik, kelle suhtes on Eesti Vabariigi julgeolekuasutustel põhjendatud kahtlus, et tema tegevus võib ohustada Eesti Vabariigi või rahvusvahelist julgeolekut või tuua kaasa tuumakäitise või tuumamaterjali kohta kehtivate tuumakontrolli- või julgeolekumeetmete nõuete rikkumise.

(2) Pädev asutus korraldab välisinspektori nimetamise kooskõlastamise ning esitab vajaduse korral vastuväite välisinspektori nimetamise suhtes. Pädev asutus küsib enne kooskõlastuse andmist asjassepuutuvatelt asutustelt seisukohta käesoleva seaduse §-s 17 sätestatud korras.

(3) Pädeva asutuse kooskõlastuse alusel tagatakse välisinspektorile juurdepääs rajatisele ja teabele ulatuses, mis on vajalik tuumakontrollimeetmete rakendamise kontrolliks, ning kooskõlas välislepingust tulenevate nõuetega.

(4) Pädev asutus korraldab välisinspektorite nimetamisega seotud teabevahetuse ning edastab rahvusvahelisele organisatsioonile rahvusvahelise lepingu kohaselt vajalikud andmed ja teated, sealhulgas vajaduse korral vastuväite välisinspektori nimetamise kohta.

§ 84. Tuumakütusetsükliga seotud teadus- ja arendustegevusest teavitamine

(1) Isik, kes kavatses teha tuumakütusetsükliga seotud teadus- ja arendustegevust, mille käigus tuumamaterjali ei kasutata, on kohustatud enne tegevusega alustamist teavitama pädevat asutust.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teavitus peab sisaldama tegevuse kirjeldust, kasutatavaid meetodeid, võimalikke riske ja hinnangut, kuidas tegevus mõjutab tuumajulgeoleku või kaitsemeetmete rakendamise kohustuse täitmist.

11. peatükk

Julgeolek, füüsiline kaitse, taustakontroll ja tuumaohutusloa omaja omandistruktuur

1. jagu

Julgeolek ja füüsiline kaitse

§ 85. Tuumakäitise ja -materjali füüsiline kaitse

(1) Tuumakäitise ja -materjali füüsiline kaitse tuleb tagada:

- 1) riiklike ohuhinnangute põhjal, arvestades riigi julgeolekukeskkonna muutusi ja tuumakütusetsükli tegevustega seotud arengut;
- 2) tuumamaterjali kategooria ja tuumakäitise riskitasemele vastava tüüpohu profiili või kaitse kavandamise aluseks oleva ohu põhjal, tagades füüsilise kaitse vastavuse võimalikele ohtudele;
- 3) riigikaitseobjekti kaitse korra kohaselt, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Tuumamaterjali füüsilise kaitse nõuded, tüüpohu profiili ja kaitse kavandamise aluseks oleva ohu määramise korra ning tuumamaterjali kategoriseerimise alused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Tuumaohutusloa omaja vastutab oma tegevuse julgeoleku ja füüsilise kaitse eest ning on kohustatud:

1) tuumamaterjali kategooria ja tuumakäitise riskitaseme põhjal töötama välja ja rakendama turvameetmeid, mis on kooskõlas kehtiva tüüpohu profiili või kaitse kavandamise aluseks oleva ohuga;

2) koostama tuumakäitise turvaplaani;

3) korraldama turvaplaani katsetamiseks turvaõppuseid;

4) lisama loataotlusele kirjelduse riskihinnangu, kavandatavate turvameetmete ning sidepidamise ja koostöö korralduse kohta korrakaitseorganite ja teiste osapooltega, kes vastutavad tuumakäitise turvalisust ohustavatele intsidentidele reageerimise eest, ning koostöö ja vastutuse ülemineku korralduse kirjelduse, kui intsidenti käsitletakse hädaolukorrana;

5) tagama tuumakäitises füüsilise kaitse meetmete rakendamise ja valmisoleku riiklike ohuhinnangute, tüüpohu profiili või kaitse kavandamise aluseks oleva ohu kohaselt;

6) korraldama töötajate taustakontrolli;

7) teavitama viivitamata pädevat asutust igast intsidendist, mis võib ohustada tuumakäitise turvalisust;

8) rakendama meetmeid kadunud või varastatud tuuma- või radioaktiivsete materjalide leidmiseks ja tagasisaamiseks;

9) rakendama meetmeid tuumakäitise vastu suunatud mehitamata süsteemidest tuleneva ohu ennetamiseks, avastamiseks, tõrjumiseks ja võimaliku ründe või intsidendi tagajärgede leevendamiseks riiklike ohuhinnangute, tüüpohu profiili või kaitse kavandamise aluseks oleva ohu kohaselt.

(4) Turvaplaani nõuded ja turvaõppuste korraldamise kord on kehtestatud riigikaitseaduse alusel.

(5) Kaitsepolitseiamet, Kaitsevägi või muu julgeoleku või riigikaitse valdkonnas pädev asutus võib tuumaohutusloa omajale eriolukorra, kõrgendatud julgeolekuohu või sõjalise või hübriidkonflikti ohu tõttu anda tuumakäitise kaitseks juhiseid ja kehtestada lisakaitsemeetmeid seadusest tuleneva pädevuse kohaselt.

§ 86. Tuumajulgeoleku korraldamine

(1) Tuumakäitistes ja tuumamaterjalide veol peab olema piisav arv kvalifitseeritud turvateenistujaid, kes:

1) töötavad tuumaohutusloa omaja või tema palgatud turvaettevõtja teenistuses;

2) tunnevad tuumakäitise või -saadetise eripärasid;

3) on saanud väljaõppe ja on jõu kasutamise õigusega, sealhulgas relvakandmise õigusega turvategevuse seaduse kohaselt;

4) kannavad turvategevuse eeskirja kohast vormiriietust.

(2) Täpsustatud nõuded tuumakäitise siseturvateenistusele ja turvateenistujate kvalifikatsioonile ning sertifitseerimisele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 87. Tuumamaterjali veo turvaplaan

(1) Tuumamaterjali veoks peab tuumaohutusloa omaja, arvestades tuumamaterjali kategooriat ja riskitaset, koostama tuumamaterjali veo turvaplaani, mis sisaldab lisaks turvategevuse eeskirja kohasele turvaplaanile vähemalt:

- 1) materjali omaduste ja koguse kirjeldust;
- 2) riskihinnangut veoga seotud ohtude kohta;
- 3) kasutatava veovahendi kirjeldust;
- 4) kavandatud turvameetmete kirjeldust;
- 5) Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti ning teiste asjaomaste asutustega koostöö korralduse kirjeldust;
- 6) hädaolukorraks planeeritud marsruudi ja alternatiivse marsruudi kirjeldust.

(2) Tuumamaterjali veo turvaplaan esitatakse vähemalt 30 päeva enne veo toimumist kooskõlastamiseks pädevale asutusele, Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitsei ametile.

2. jagu **Taustakontroll**

§ 88. Taustakontroll

(1) Taustakontroll tehakse isiku usaldusvärsuse ja sobivuse hindamiseks tuumaohutuse ja -julgeoleku tagamise eesmärgil järgmistel juhtudel:

- 1) enne tuumakäitise territooriumile juurdepääsu võimaldamist;
- 2) enne tuumamaterjalile, tuumkütusetsükli tegevustele, turvasüsteemidele või nendega seotud teabele juurdepääsu võimaldamist;
- 3) eelhinnangu, ehitusloa ja tuumaohutusloa menetluses;
- 4) tulevase käitaja või tuumaohutusloa omavas aktsiaseltsis kontrolli omandamist kavandava isiku usaldusvärsuse ja sobivuse hindamisel;
- 5) välisinspektori usaldusvärsuse ja sobivuse hindamisel.

(2) Taustakontroll tehakse järgmistele isikutele:

- 1) tulevase käitaja või tuumaohutusloa omaja juhatuse ja nõukogu liige ning muu isik, kellel on aktsiaseltsi juhtimise üle valitsev mõju;
- 2) tulevase käitaja või tuumaohutusloa omaja töötaja, alltöövõtja ja teenuse osutaja, kes taotleb juurdepääsu tuumamaterjalile, tuumkütusetsükli tegevustele, turvasüsteemidele või nendega seotud teabele;
- 3) isik, kes soovib omandada või suurendada olulist osalust tulevase käitaja aktsiaseltsis või tuumaohutusloa omavas aktsiaseltsis käesoleva peatüki 3. jao tähenduses;
- 4) isik, kellele võimaldatakse tuumakäitise territooriumil iseseisev või püsiv viibimine;
- 5) tuumakäitise ehitamisega seotud isik;
- 6) välisinspektor.

(3) Käesolevas jaos sätestatud taustakontrolli teeb Kaitsepolitsei amet.

(4) Taustakontrolli tegemisel võib Kaitsepolitsei amet kohaldada julgeolekuasutuste seaduses isikuandmete töötlemise kohta sätestatud, arvestades käesolevas jaos sätestatud erisusi.

(5) Kaitsepolitsei amet määrab pädeva asutuse, tulevase käitaja või tuumaohutusloa omaja esitatud andmete alusel, lähtudes isiku ülesannetest ja vastutusest tuumakäitises või käitise tööga seotud tegevustes, kas ja mis ulatuses tehakse taustakontroll.

(6) Kaitsepolitseiamet võib loobuda selle isiku tausta kontrollimisest, kellel on riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse alusel antud kehtiv riigisaladusele juurdepääsu luba või salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat.

(7) Taustakontrolli täpsemad nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 89. Taustakontrolli sagedus

(1) Isikutele, kellele võimaldatakse iseseisev või püsiv juurdepääs tuumakäitise territooriumile, ja vastutavatele töötajatele, tehakse taustakontroll iga viie aasta järel.

(2) Taustakontroll tehakse enne käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaega, kui:

- 1) isiku ülesannete hulk või vastutus suureneb ja sellega seoses laienevad tuumakäitisele ja sellega seotud teabele juurdepääsu õigused;
- 2) tekib põhjendatud kahtlus, et isiku usaldusväärsus ja sobivust mõjutavad asjaolud või muud riskid on muutunud.

§ 90. Taustakontrolliks esitatavad andmed

(1) Taustakontrolli tegemiseks täidab kontrollitav isik isikuandmete ankeedi ning esitab Kaitsepolitseiametile käesoleva paragrahvi lõikes 2 ja lõike 4 alusel sätestatud andmed ja dokumendid.

(2) Isikuandmete ankeedis esitatakse :

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood, selle puudumise korral sünniaeg;
- 3) sünniriik, -maakond ja -vald või -linn;
- 4) varem kasutatud nimed ja nende muutmise põhjused;
- 5) perekonnaseis;
- 6) kontaktandmed;
- 7) isikut tõendava dokumendi andmed;
- 8) varasemate elukohtade ja praeguse tegeliku elukoha aadress;
- 9) kodakondsus või kodakondsused ja vajaduse korral elamisõiguse või elamis- ja tööloa andmed;
- 10) andmed hariduskäigu ja töökogemuse kohta.

(3) Kaitsepolitseiametil on õigus nõuda taustakontrolli tegemiseks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmete täpsustamiseks või kontrollimiseks lisaandmeid ja -dokumente.

(4) Isikuandmete ankeedi andmete täpsustatud loetelu ja ankeedi näidisvormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 91. Välismaalase esitatavad lisadokumendid

(1) Kui isik ei ole Eesti Vabariigi kodanik või kui ta on elanud välisriigis vähemalt kuus kuud viimase viie aasta jooksul, esitab ta lisaks käesoleva seaduse § 90 lõikes 2 nimetatud andmetele järgmised andmed:

- 1) osalus äriühingutes ja nende juhtimises;
- 2) osalus kaitseväetenistuses või sõjalises väljaõppes;
- 3) karistusandmed ja andmed käimasolevate kriminaal- või väärteomenetluste kohta.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumendid esitatakse tõlgituna eesti või inglise keelde ning kinnitatuna tunnistuse ehk apostilliga, kui välislepingust ei tulene teisiti.

§ 92. Taustakontrolli tähtaeg

(1) Taustakontroll tehakse 30 tööpäeva jooksul kõigi nõutud andmete ja dokumentide saamisest arvates.

(2) Kui kontrolli tegemiseks on vaja teha järelepärimine välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või muule asutusele, võib tähtaega pikendada kuni 40 tööpäeva võrra.

§ 93. Taustakontrolli tulemus

(1) Kaitsepolitseiamet edastab taustakontrolli tulemuse pädevale asutusele, tulevasele käitajale või tuumaohutusloa omajale.

(2) Kui isik ei läbi taustakontrolli, keeldub tulevane käitaja või tuumaohutusloa omaja isikule tuumakäitise territooriumile juurdepääsu võimaldamisest, töö- või teenuse osutamise suhte loomisest või lõpetab selle, samuti muudab isiku tööülesandeid, kui need on seotud juurdepääsuga tuumamaterjalile, turvasüsteemidele või nendega seotud teabele.

(3) Pädev asutus kasutab taustakontrolli tulemust üksnes eelhindangu ja loamenetluses ning järelevalve tegemisel ja võib selle alusel:

1) keelduda eelhindangu, ehitusloa või tuumaohutusloa andmisest, peatada loa kehtivuse või tunnistada loa kehtetuks;

2) keelduda tuumaohutusluba omavas või sellega seotud aktsiaseltsis olulise osaluse omandamise lubamisest;

3) teha tulevasele käitajale või tuumaohutusloa omajale ettekirjutuse piirata isiku juurdepääsu või muuta tema tööülesandeid, kui see on vajalik tuumaohutuse või tuumajulgeoleku tagamiseks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud piiranguid kohaldatakse kuni uue taustakontrolli tegemiseni.

(5) Kaitsepolitseiamet teeb taustakontrolli läbinud isikule tema soovil teatavaks käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud piirangu või otsuse põhjuse ja selle aluseks oleva asjaolu, välja arvatud ulatuses, milles selle avaldamine võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut, tuumajulgeolekut, avaliku korra kaitset või Eesti Vabariigi rahvusvaheliste kohustuste täitmist. Ohu äralangemisel teave isiku soovil avaldatakse.

§ 94. Esitatud andmetes puuduste kõrvaldamine või andmete esitamata jätmine

(1) Kui kontrollitav jätab nõutud andmed või dokumendid esitamata või kui esitatud andmetes on puudusi, määrab Kaitsepolitseiamet tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Kui kontrollitav puudusi tähtaja jooksul ei kõrvalda, võib tuumaohutusloa omaja keelduda isikule tuumakäitise territooriumile või tuumamaterjalile, turvasüsteemidele või nendega seotud teabele juurdepääsu võimaldamisest või juurdepääsu peatada.

(3) Kui taustakontroll on seotud tuumaohutusloa andmise või olulise osaluse omandamise menetlusega, võib pädev asutus jätta taotluse läbi vaatamata või keelduda loa andmisest, kui puudusi ei ole kõrvaldatud.

§ 95. Taustakontrollis töödeldavad isikuandmed

(1) Taustakontrolli tegemiseks töödeldakse isikuandmeid üksnes ulatuses, mis on vältimatult vajalik isiku usaldusväarsuse ja sobivuse hindamiseks tuumaohutuse ja tuumajulgeoleku tagamise eesmärgil.

(2) Isiku usaldusväarsuse ja sobivuse hindamiseks võib töödelda andmeid isiku osaluse ja juhtimisrolli kohta äriühingutes ning muid majanduslikke seoseid ulatuses, mis on vajalik huvide konflikti, välismõju või muu tuumaohutust või tuumajulgeolekut ohustava asjaolu hindamiseks.

(3) Isiku usaldusväarsuse ja sobivuse hindamiseks töödeldakse karistusregistri andmeid ning andmeid käimasolevate kriminaalmenetluste kohta üksnes ulatuses, mis on vajalik selliste õigusrikkumiste tuvastamiseks, mis võivad viidata isiku usaldusväarsuse puudumisele, julgeolekuohule, korrupsiooniriskile, vägivalda- või sabotaažiriskile või muule tuumaohutust või tuumajulgeolekut ohustavale käitumisele.

(4) Väärteoandmeid töödeldakse üksnes juhul, kui väärteo laad on otseselt seotud julgeoleku, relva, lõhkematerjali, kiirgusallika, korrupsiooni või muu tuumaohutuse seisukohalt olulise riskiga.

(5) Kaitsevæeteenistuse või sõjalise väljaõppe andmeid töödeldakse üksnes juhul, kui see on vajalik isiku usaldusväarsuse ja sobivuse hindamiseks.

(6) Kui isik ei ole Eesti Vabariigi kodanik või on elanud välisriigis vähemalt kuus kuud viimase viie aasta jooksul, võib temalt nõuda sellistes andmekogudes olevate andmete ja dokumentide esitamist, millele Eesti riigil puudub vahetu juurdepääs.

§ 96. Isikuandmete avaldamine ja andmete säilitamine

(1) Taustakontrolli andmeid säilitatakse kuni viis aastat taustakontrolli lõppemisest või töölt lahkumisest arvates, töösuhtes oleva isiku puhul kuni uue taustakontrolli tegemiseni. Andmeid võib säilitada kauem, kui see on vajalik õigusvaidluse lahendamiseks, pärast vaidluse lahendamist andmed kustutatakse.

(2) Taustakontrolli käigus kogutud andmete säilitamise täpsustatud nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

3. jagu

Tuumaohutusloa omaja omandistruktuuri muutmine

§ 97. Kontrolli omandamine tuumaohutusluba omavas äriühingus

(1) Isik, kes soovib omandada tuumaohutusluba omavas äriühingus olulise osaluse või suurendada oma olulist osalust, peab enne tehingut taotlema pädeva asutuse nõusoleku.

(2) Oluline osalus käesoleva seaduse tähenduses on otsene või kaudne kontroll vähemalt 20 protsendi aktsiate üle, otsene või kaudne õigus oluliselt mõjutada juhtorganite enamuse liikmete valimist või tagasikutsumist või muul viisil oluliselt mõjutada äriühingu otsuseid nii nagu olulist otsest osalust omav aktsionär.

(3) Pädev asutus keeldub nõusoleku andmisest olulise osaluse omandamiseks, kui:
1) tehing võib seada ohtu tuumaohutuse või -julgeoleku või Eesti Vabariigi julgeoleku, sealhulgas juhul, kui omandaja või tegeliku kasusaaja asukohariigi õigussüsteem või pädevate asutuste koostöö ei võimalda tagada tõhusat järelevalvet või julgeolekuhuvide kaitset;
2) käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku omandi- ja kontrollstruktuur ei ole läbipaistev ja pädeval asutusel ei ole võimalik tuvastada omandaja üle tegelikku kontrolli omavaid isikuid.

(4) Pädev asutus teeb otsuse nõusoleku andmise või sellest keeldumise kohta 60 päeva jooksul nõuetekohase taotluse ja kõigi vajalike andmete saamisest arvates. Tähtaeg peatub käesoleva peatüki 2. jaos sätestatud taustakontrolli tegemise ajaks.

(5) Pädev asutus võib mõjuval põhjusel pikendada käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud tähtaega 60 päeva võrra, teavitades sellest taotlejat kirjalikult enne tähtaja möödumist.

(6) Olulise osaluse omandamise taotluse ja pädeva asutuse nõusoleku andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 98. Omandistruktuuri läbipaistvus

(1) Tuumaohutusloa omaja on kohustatud viivitamata teavitama pädevat asutust igast enda omandi- ja kontrollstruktuuris toimunud muudatusest olenemata sellest, kas muutus otsest või kaudset kontrolli tegev isik.

(2) Tuumaohutusloa omav isik esitab enda omandi- ja kontrollistruktuuri kirjelduse iga kahe aasta tagant pädevale asutusele käesoleva seaduse § 38 lõike 9 alusel sätestatud korras.

§ 99. Pädeva asutuse nõusolekuta olulise osaluse omandamise või suurendamise tagajärjed

(1) Kui pädev asutus tuvastab, et oluline osalus on omandatud ilma nõusolekuta, võib ta enda ettekirjutusega:

1) otsese osaluse omandamise korral tühistada omandamise tehingu;
2) kaudse osaluse omandamise korral peatada aktsionäride üldkoosolekul tuumaohutusloa omaja selle aktsionäri hääleõiguse, kelle omandi- või kontrollstruktuuris toimus nõusolekuta tehing, kuni nõutava nõusoleku saamiseni. Sellisel juhul tema aktsiatega esindatud hääli üldkoosoleku kvoorumis hulka ei arvestata.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 2 alusel on peatatud üle 50 protsendi aktsiate hääleõigus, läheb nõukogu liikmete valimise ja tagasikutsumise õigus üldkoosoleku pädevusest üle pädevale asutusele.

(3) Üldkoosoleku pädevus nõukogu liikmeid valida ja tagasi kutsuda taastub automaatselt, kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 2 alusel peatatud hääleõigusega aktsiate hulk langeb alla lõikes 2 nimetatud määra.

12. peatükk

Vastutus tuumakahjustuse tekitamise eest

§ 100. Reguleerimisala

Käesoleva peatüki eesmärk on kehtestada süsteem piisava ja ennustatava hüvitise maksmiseks inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale tekitatud tuumakahjustuse eest.

§ 101. Kohaldamisala

(1) Käesolevat peatükki kohaldatakse üksnes vastutusele tuumakahjustuse eest, mille on põhjustanud Eesti Vabariigi territooriumil või Eesti Vabariigi jurisdiktsioonis toimunud tuumaintsident.

(2) Kui kahju on tekkinud tuumaintsidendi ja muust allikast pärit ioniseeriva kiirguse tagajärjel, ei kohaldata käesolevat seadust vastutusele sellise muu ioniseeriva kiirguse tagajärjel tekkinud kahju eest.

§ 102. Terminid

Käesolevas peatükis kasutatakse termineid tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni tähenduses käesoleva peatüki paragrahvides 103–105 sätestatud täpsustustega.

§ 103. Tuumakahjustuse vastutusega seotud isikud ja rajatised

(1) Käitaja on tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni artikli 1 punktis c nimetatud isik.

(2) Tuumakäitis käesoleva peatüki tähenduses on tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni artikli 1 punktis j nimetatud seade.

§ 104. Tuumaintsident ja selle tagajärgede vähendamise meetmed

(1) Tuumaintsident on sündmus või sündmuste seeria, millel on sama algpõhjus või lähtekoht ja mis põhjustab tuumakahjustuse või mille puhul maandatakse tuumakahjustuse vahetu ja suur risk leevendusmeetmete rakendamisega.

(2) Leevendusmeetmed on tuumaintsidendi toimumise järel paragrahvi 105 punktides 1–4 ja 6 nimetatud kahju ja kulude ärahoidmiseks või minimeerimiseks rakendatud abinõud tingimusel, et nende rakendamiseks on andnud nõusoleku rakendamise riigi pädev asutus.

(3) Mõistlikud meetmed on meetmed, mis pädeva kohtu kohaldatava seaduse kohaselt loetakse kõiki asjaolusid arvestades kohasteks ja proportsionaalseteks, arvestades näiteks tekkinud kahju ulatust ja iseloomu, leevendusmeetmete rakendamata jätmise korral tekkida võinud kahju, rakendatud meetmete tõhusust ning asjakohaseid tehnilisi ja teaduslikke eriteadmisi.

§ 105. Tuumakahjustus

Tuumakahjustus käesoleva peatüki tähenduses on:

1) tervisekahjustus, kehavigastus, surm või varaline kahju, mille on põhjustanud tuumakäitises asuvast kiirgusallikast pärit ioniseeriv kiirgus või tuumakäitises tekkinud, sealt teele saadetavast või sinna teel olevast tuumkütusest, tuumamaterjalist, kasutatud tuumkütusest, radioaktiivsetest jäätmetest või radioaktiivsest materjalist pärit ioniseeriv kiirgus või neist pärineva ioniseeriva kiirguse ja mürgiste, plahvatuslike või muude kahjulike omaduste koosmõju;

2) käesoleva lõike punktis 1 kirjeldatud põhjusel tekkinud muu varaline kahju, mis seda nõudma õigustatud isikul tekkis ulatuses, milles see ei ole hõlmatud punktis 1 kirjeldatud kahjuga ja on määratud pädeva kohtu kohaldatava seadusega;

3) käesoleva lõike punktis 1 kirjeldatud põhjusel tekkinud keskkonakahjustuse kõrvaldamiseks või selle tagajärgede leevendamiseks rakendatud või rakendatavate abinõude

kulu ulatuses, milles see ei ole hõlmatud punktis 1 kirjeldatud varalise kahjuga ja on määratud pädeva kohtu kohaldatava seadusega, välja arvatud juhul, kui tegemist on keskkonna väheolulise kahjustamisega;

4) käesoleva lõike punktis 1 kirjeldatud põhjusel tekkinud olulise keskkonnakahjustuse tõttu saamata jäänud tulu, millest isik jäi ilma seoses huvi kaotamisega keskkonnakasutusel põhineva majandustegevuse vastu ulatuses, milles see ei ole hõlmatud punktis 1 kirjeldatud varalise kahjuga ja on määratud pädeva kohtu kohaldatava seadusega;

5) leevendusmeetmete rakendamiseks kantud kulu ja nende rakendamisest tekkinud varaline kahju;

6) pädeva kohtu kohaldatava seaduse alusel tsiviilkorras hüvitamisele kuuluv käesoleva lõike punktis 1 kirjeldatud põhjusel tekkinud mis tahes majanduslik kahju, välja arvatud keskkonna kahjustamisega tekitatud kahju.

§ 106. Tuumakahjustus ja muu kahju

(1) Kui tuumaintsident on põhjustanud tuumakahjustuse ja muu kahju, mida ei loeta tuumakahjustuseks, või kui tuumakahjustuse ja muu kahju on põhjustanud tuumaintsident ja muu põhjus ühiselt, loetakse muu kahju tuumakahjustuse hulka, välja arvatud juhul, kui selline muu kahju on tuumakahjustusest mõistlikult eristatav.

(2) Kui kahju on põhjustanud tuumaintsident ja ioniseeriv kiirgus, millele tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsioon ei kohaldu, ei piira käesoleva seaduse kohaldamine vastutust ioniseeriva kiirgusega põhjustatud kahju eest.

§ 107. Tuumakäitise käitaja vastutus tuumakahjustuse eest

(1) Käitaja vastutab ainuisikuliselt tuumakahjustuse eest tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsioonis sätestatud tingimustel ja ulatuses käesolevas peatükis sätestatud erisustega.

(2) Vastutus tuumakahjustuse eest tekib olenemata sellest, kus kahju on tekkinud, välja arvatud juhul, kui tuumakahjustus on tekkinud tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinemata riigis või sellise riigi poolt rahvusvahelise mereõiguse kohaselt määratud merealal, kui sellisel territooriumil on tuumakäitis ja puudub vastastikuse tunnustamise põhimõttel võrdväärset režiimi sätestav kokkulepe.

(3) Käitaja vastutab tuumakahjustuse eest, kui see on tõendatult tekkinud tema käitatavas tuumakäitises toimunud tuumaintsidendi tagajärjel.

(4) Käitajal ei teki käesolevas paragrahvis sätestatud vastutust, kui tuumaintsident toimub tema tuumakäitises veo eesmärgil vaheladustatud tuumamaterjaliga, mille eest vastutab ainuisikuliselt muu isik.

(5) Tuumakäitise käitaja vastutab tuumakahjustuse eest, mis on tekkinud tema tuumakäitises või sealt saadetud tuumamaterjaliga toimunud tuumaintsidendi tagajärjel, kui:

1) tuumaintsident on toimunud enne, kui vastutus tuumamaterjali eest on läinud üle teisele tuumakäitise käitajale nendevahelise kirjaliku kokkuleppe tingimuste kohaselt, või kui selline kokkulepe puudub, siis enne, kui tuumamaterjali valdus on läinud üle teisele tuumakäitise käitajale;

2) tuumamaterjal on mõeldud kasutamiseks tuumareaktoris, mis on paigaldatud jõuallikana veovahendile selle liikumapanekuks või muul eesmärgil, ning tuumaintsident on toimunud

enne, kui isik, kellel on õigus seda tuumareaktorit käitada, on võtnud tuumamaterjali oma valdusesse;

3) tuumamaterjal on saadetud isikule, kelle asukohariik ei ole tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinenud, ning tuumaintsident on toimunud enne tuumamaterjali mahalaadimist veovahendilt, millega see tuumamaterjal sellesse riiki on saabunud.

(6) Tuumakäitise käitaja vastutab tuumakahjustuse eest, mis on tekkinud tema tuumakäitise teel oleva tuumamaterjaliga toimunud tuumaintsidenti tagajärjel, kui:

1) tuumaintsident on toimunud pärast seda, kui ta on teiselt tuumakäitise käitajalt võtnud üle vastutuse tuumamaterjali eest käitajate nendevahelise kirjaliku kokkuleppe tingimuste kohaselt või, kui selline kokkulepe puudub, pärast tuumamaterjali valduse saamist;

2) tuumaintsident on toimunud pärast seda, kui talle on üle läinud tuumamaterjali valdus käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 1 sätestatud tuumareaktori käitajalt;

3) tuumaintsident on toimunud pärast seda, kui tuumamaterjal, mis asub tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinemata riigis, on laaditud veovahendile, millega see toimetatakse sellest ühinemata riigist välja, ning käitaja on andnud kirjaliku nõusoleku selle tuumamaterjali endale saatmiseks.

(7) Varastatud, kadunud, üle laeva või õhusõiduki parda heidetud või hüljatud tuumamaterjaliga toimunud tuumaintsidenti tagajärjel tekkinud tuumakahjustuse eest vastutab käitaja, kellel oli viimasena õigus seda tuumamaterjali käidelda.

(8) Kui tuumamaterjali saatnud käitaja ja saav käitaja on leppinud kokku, et vastutus teel oleva tuumamaterjaliga seotud tuumakahjustuse eest läheb vedaja nõudel üle vedajale, vastutab tuumakahjustuse eest vedaja alates hetkest, mil vastutus kokkuleppe kohaselt talle üle läheb, ning tema suhtes kohaldatakse vastavalt käesoleva paragrahvi lõikeid 2 ja 3.

(9) Pädeval asutusel on õigus otsusega vabastada käitaja vastutusest tuumakahjustuse tekitamise eest vähemalt ühel alljärgnevatest tingimustest:

1) Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri juhatajate nõukogu on määranud kindlaks tuumakäitise väljaarvamiskriteeriumid ja tuumakäitis vastab nendele kriteeriumidele;

2) Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri juhatajate nõukogu on määranud kindlaks maksimaalse koguse, mille piires on lubatud tuumamaterjal välja arvata, ning tuumamaterjal ei ületa seda.

(10) Käesoleva paragrahvi lõike 9 alusel välja arvatud tuumakäitise või tuumamaterjaliga seotud tuumakahjustusele kohaldatakse käesoleva seaduse ja tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni asemel võlaõigusseaduse sätteid.

§ 108. Tuumajäätmete vastutav käitleja ja vastutav vedaja

(1) Pädev asutus võib oma otsusega tunnistada tuumajäätmete või -materjali käitleja või vedaja vastutavaks isikuks käitaja asemel, kui:

1) tuumajäätmete käitleja või vedaja on seda taotlenud;

2) taotlejal on käesoleva seaduse §-s 111 sätestatud nõuetele vastav kehtiv tagatis;

3) käitaja, kes vastutab vastutava käitleja käideldavate tuumajäätmete või materjali või vastutava vedaja veetava tuumamaterjaliga seotud tuumakahjustuse eest, on sellega nõus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul käsitletakse vastutavat isikut kui käitajat kas tuumamaterjalide või radioaktiivsete jäätmete suhtes.

§ 109. Vastutuse piirmäär ja hüvitisnõuete rahuldamise järjekord

(1) Käitajal on kohustus hüvitada tuumakahjustus kuni 300 miljoni SDR-i ulatuses iga tuumaintsidendi kohta.

(2) Pädeval asutusel on õigus määrata käitajale käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud madalam vastutuse piirmäär, mis ei tohi olla väiksem kui 50 miljonit SDR-i, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) tuumakäitiseks on uurimisreaktor, väikese võimsusega tuumareaktor, tuumamaterjali ümbertöötlemiskäitis või ladustuskoht;
- 2) see on põhjendatud tuumakäitise või tuumamaterjali omaduste ja nendega seotud võimalike tuumaintsidentide põhjustatud tuumakahjustuse ulatusega;
- 3) riik kohustub katma käesoleva lõike alusel määratud ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud summa vahe.

(3) SDR on Rahvusvahelise Valuutafondi arveldusühik, mida Rahvusvaheline Valuutafond kasutab oma tegevuses ja tehingutes.

(4) Tuumakahjustuse hüvitise maksmise kord ja jaotus sissenõudjate vahel määratakse asja lahendava kohtu asukohariigi õiguse alusel.

(5) Lisaks tuumakahjustuse eest välja mõistetud hüvitisele tuleb tasuda intress ja hüvitise väljamõistmiseks tehtud kulutused.

(6) Kui tuumakahjustuse hüvitise nõudeid on rohkem kui käesolevas paragrahvis sätestatud käitaja vastutuse piirmäära ulatuses, makstakse esimeses järjekorras välja hüvited surma põhjustamise ja tervise kahjustamise eest.

(7) Isik, kes ei ole käitaja ja kes maksab rahvusvahelisest lepingust või tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinemata riigi siseriiklikust õigusest tuleneval alusel välja hüvitise tuumakahjustuse eest, omandab väljamakstud summa ulatuses tuumakahjustuse eest hüvitist saama õigustatud isikult nõude isiku vastu, kes vastutab tuumakahjustuse eest, välja arvatud osas, milles vastutaval käitajal on tagasinõudeõigus selle isiku vastu.

§ 110. Vastutusest vabastavad asjaolud

(1) Käitaja ei vastuta tuumakahjustuse eest üksnes juhul, kui tuumakahjustus on tekkinud:

- 1) relvastatud konflikti, vaenutegevuse, kodusõja või ülestõusu tagajärjel;
- 2) tuumakäitisele endale või tuumakäitiseiga samas asukohas paiknevale teisele tuumakäitisele, sealhulgas ehitusjärgus olevale tuumakäitisele;
- 3) tuumakäitise asukohas olevale varale, mida kasutatakse selles asukohas paiknevate tuumakäitiste käitamiseks.

(2) Kohus võib vabastada käitaja osaliselt või täielikult kohustusest tuumakahjustus hüvitada, kui tuumakahjustuse on põhjustanud kahjustada saanud isik ise tahtlikult või raske hooletusega.

§ 111. Kohustuslik tagatis

(1) Käitajal peab olema oma tuumakahjustuse hüvitamise kohustuse täitmiseks kehtiv tagatis.

(2) Tagatiseks võib olla tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsioonis sätestatud tingimustele vastav ja pädeva asutuse heakskiidetud krediidasutuse garantii, sellega samaväärne kindlustusleping või muu pädeva asutuse heakskiidetud tagatis.

(3) Tuumakahjustuse eest vastutav käitaja on kohustatud andma vedajale tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni artikli III nõuetele vastava dokumendi, millega tagatise andja tõendab tagatise kehtivust.

(4) Täpsustatud nõuded tagatisele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 112. Tuumakahjustuse nõuete aegumine

(1) Tuumakahjustuse hüvitamise nõude aegumise tähtaeg on kümme aastat tuumaintsidenti toimumise päevast arvates.

(2) Tuumakahjustuse hüvitamise nõue surma, kehavigastuse või tervisekahjustuse põhjustamise korral aegub 30 aasta jooksul tuumaintsidenti toimumise päevast arvates.

(3) Tuumakahjustuse nõue aegub kolme aasta jooksul arvates päevast, mil nõuet esitama õigustatud isik sai või pidi teada saada tuumakahjustusest ja kahjustuse eest vastutavast käitajast, välja arvatud juhul, kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud aegumistähtajad saabuavad varem.

(4) Iga isik, kes on esitanud kahjuhüvitise nõude käesolevas paragrahvis sätestatud tähtaja jooksul, võib oma nõuet muuta, et arvestada kahju süvenemist, isegi pärast käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud tähtaegade möödumist tingimusel, et lõplik kohtuotsus ei ole jõustunud.

§ 113. Tagasinõudeõigus

Käitajal on tuumakahjustuse hüvitise tagasinõude õigus:

- 1) kui see on sätestatud kirjalikus lepingus või
- 2) kui tuumaintsident on põhjustatud tegevusest või tegevusetusest kahju tekitamise eesmärgil selle füüsilise isiku vastu, kes sel eesmärgil tegutses või tegutsemata jättis.

§ 114. Kohtualluvus ja tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinenud riigi kohtu otsuse täitmine

(1) Tuumakahjustuse nõuete kohtualluvus määratakse vastavalt tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsioonile.

(2) Kui tuumakahjustuse hüvitamise nõue allub Eesti kohtule, lahendab asja Harju Maakohus.

(3) Tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooniga ühinenud riigi kohtu jõustunud lahendit tuumakahjustuse hüvitamise nõude kohta tunnustatakse ja see täidetakse sisulise läbivaatamiseta tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, välja arvatud juhul, kui kohtulahend on saadud pettusele tuginedes, kui isikule, kelle kahjuks kohtulahend on tehtud, ei antud piisavat võimalust esitada vastuväiteid või kui kohtulahend on vastuolus avaliku korra või õiguse aluspõhimõtetega.

1. jagu **Riiklik järelevalve**

§ 115. Riikliku järelevalve pädevus ja korrakaitse erimeetmed

(1) Riiklikku järelevalvet käesolevas seaduses ja selle alusel sätestatud nõuete täitmise üle teeb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

(2) Riiklikku järelevalvet käesoleva seadusega sätestatud julgeoleku tagamise meetmete täitmise üle teeb lisaks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile ka Kaitsepolitseiamet.

(3) Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Kaitsepolitseiamet võivad käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve tegemiseks kohaldada korrakaitse seaduse §-des 30, 31, 32, 45, 49, 50, 51, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitse seaduses sätestatud alusel ja korras.

§ 116. Vahetu sunni kasutamine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil ning Kaitsepolitseiametil on lubatud kohaldada füüsilist jõudu korrakaitse seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 117. Riikliku järelevalve erisused

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil on õigus peatada tuumakäitise käitamine või tuumamaterjali, tuumkütuse, kasutatud tuumkütuse või radioaktiivsete jäätmete vedu, kui see on vajalik tuumaohutuse tagamiseks, käesolevast seadusest tulenevate nõuete täitmise kontrollimiseks või Eesti Vabariigi suhtes kehtivatest rahvusvahelistest lepingutest tulenevate Eesti Vabariigi kohustuste täitmiseks.

§ 118. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 1 665 000 eurot.

2. jagu **Riiklik audit ja tuumaohutuse vastastikhindamine**

§ 119. Tuumaohutuse riiklik audit ja vastastikhindamine

(1) Tuumaohutuse riiklik audit on tuumaohutuse tagamise eesmärgil tehtav riigisisene hindamine, mis hõlmab enesehindamist ning seisneb tuumaohutuse õigusliku korralduse, tuumaohutust tagavate asutuste ja tuumaohutuse tagamiseks rakendatavate meetmete toimimise hindamises. Tuumaohutuse riikliku auditi tulemuste hindamiseks kaasatakse rahvusvaheliselt tunnustatud eksperte.

(2) Tuumaohutuse riiklik audit tehakse vähemalt kord kümne aasta jooksul.

(3) Tuumaohutuse temaatiline vastastikhindamine on tuumaohutuse tagamise eesmärgil tehtav rahvusvaheline hindamine konkreetsel tuumaohutusega seotud teemal, see põhineb riigisisel hindamisel ning selle raames esitatakse riigisisese hindamise aruanne hinnangu saamiseks teistele Euroopa Liidu liikmesriikidele ja Euroopa Komisjonile.

(4) Tuumaohutuse temaatiline vastastikhindamine tehakse kord kuue aasta jooksul Euroopa Komisjoni juhiste kohaselt.

(5) Sellise tuumaavarii korral, mis nõuab erakorraliste meetmete rakendamist väljaspool tuumakäitise asukohta või elanikkonna kaitsemeetmete rakendamist, tuleb viivitamata algatada rahvusvaheline vastastikhindamine.

(6) Tuumaohutuse riikliku auditi, tuumaohutuse temaatilise vastastikhindamise ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud rahvusvahelise vastastikhindamise korraldab Kliimaministeerium.

(7) Riikliku auditi, tuumaohutuse temaatilise vastastikhindamise ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud rahvusvahelise vastastikhindamise tulemusi võetakse arvesse kiirgus- või tuumaohutusega seotud riiklike arengukavade ja tegevuskavade koostamisel.

14. peatükk **Vastutus**

§ 120. Tuumaohutusloata tegutsemine või loa nõuete rikkumine

(1) Tuumaohutusloata tegutsemise või loa nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 121. Andmete säilitamise ja esitamise nõuete rikkumine

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud andmete kogumise ja säilitamise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 265 000 eurot.

§ 122. Tuumakontrollimeetmete nõuete rikkumine

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktis või Euroopa Liidu õigusaktis sätestatud tuumakontrollimeetmete nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 123. Tuumajulgeoleku ja füüsilise kaitse nõuete rikkumine

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tuumajulgeoleku ja füüsilise kaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 124. Tuumajäätmete käitlemise nõuete rikkumine

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tuumajäätmete käitlemise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 125. Riikliku järelevalve, auditi või välisinspektorite järelevalve takistamine või nõuete rikkumine

(1) Riikliku järelevalve, auditi või välisinspektorite järelevalve takistamise ja nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 126. Menetlus

(1) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

(2) Lisaks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile on käesoleva seaduse §-des 123 ja 125 sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja ka Kaitsepolitsei amet.

15. peatükk Rakendussätted

1. jagu Seaduse rakendamine

§ 127. Riikliku jäätmekäitluskava kehtestamine valdkonna arengukavana

Vabariigi Valitsus kinnitab hiljemalt 2032. aastaks riikliku jäätmekäitluskava valdkonna arengukavana.

2. jagu Seaduste muutmine

§ 128. Karistusregistri seaduse muutmine

Karistusregistri seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5 lõiget 2 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:
„1¹) käesoleva seaduse § 20 punktis 6 nimetatud tasutakontrolli tegemisel;“;

2) paragrahvi 20 punkti 6 täiendatakse pärast tekstiosa „kogumise eesmärgil“ tekstiosaga „ning tuumaenergia ja -ohutuse seadusest tuleneva taustakontrolli tegemiseks“.

§ 129. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmine

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 40¹ lõiked 3 ja 3¹ tunnistatakse kehtetuks.

§ 130. Kiirgusseaduse muutmine

Kiirgusseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) seaduse tekstis asendatakse sõna „Keskkonnaamet“ sõnadega „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet“ vastavas käändes;
- 2) paragrahvi 4 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Töötlemine käesoleva seaduse tähenduses on keemilised ja füüsikalised toimingud radioaktiivse materjaliga, sealhulgas kaevandamine ja muundamine.“;
- 3) paragrahvi 12 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „tuuma- või“;
- 4) paragrahvid 18–20 ja 25 tunnistatakse kehtetuks;
- 5) paragrahvi 29 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „- ja tuuma“;
- 6) paragrahvi 29 lõige 1¹ ja lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.
- 7) paragrahvi 33 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Tuumamaterjali omava isiku kohustuste puhul ja tuumamaterjali arvestuse pidamisele kohaldatakse tuumaenergia ja -ohutuse seaduse 10. peatükis sätestatud“;
- 8) paragrahvi 33 lõiked 2 ja 3 ning § 40 tunnistatakse kehtetuks;
- 9) paragrahvi 68 lõige 1 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;
- 10) paragrahvi 68 lõiget 4 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:
„3) tegevusteks, milleks on vaja tuumaohutusluba tuumaenergia ja -ohutuse seaduse kohaselt.“;
- 11) paragrahv 79 tunnistatakse kehtetuks.

§ 131. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse muutmine

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 16 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) keskkonnaluba, keskkonnakompleksluba, kiirgustegevusluba ja tuumaohutusluba.“.

§ 132. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) seaduse 6. peatüki „Kliimaministeeriumi valitsemisala toimingud“ 3. jao „Keskkonnaameti toimingud“ 4. jaotis „Kiirgusseaduse alusel tehtavad toimingud“ tunnistatakse kehtetuks;
- 2) seaduse 8. peatüki „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala toimingud“ 6. jagu „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti toimingud“ täiendatakse 11. jaotisega järgmises sõnastuses:

„11. jaotis

Kiirgusseaduse ning tuumaenergia ja -ohutuse seaduse alusel tehtavad toimingud

§ 217³. Kiirgustegevusloa andmise ja muutmise taotluse läbivaatamine

- (1) Kiirgustegevusloa taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 630 eurot.
- (2) Kiirgustegevusloa muutmise taotluse läbivaatamise eest kiirgusseaduse § 78 lõike 1 punktis 1, 4, 5 või 7 sätestatud kiirgustegevuse muudatuse korral tasutakse riigilõivu 315 eurot.

§ 217⁴. Kiirgustegevuse registreeringu ja selle muutmise taotluse läbivaatamine

- (1) Kiirgustegevuse registreeringu taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 200 eurot.
- (2) Kiirgustegevuse registreeringu muutmise taotluse läbivaatamise eest kiirgusseaduse § 78 lõike 3 punktis 1, 3 või 4 sätestatud kiirgustegevuse muudatuse korral tasutakse riigilõivu 150 eurot.

§ 217⁵. Kiirguseksperdi tunnistuse taotluse läbivaatamine

Kiirguseksperdi tunnistuse taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 60 eurot.

§ 217⁶. Tuumakäitise ehitamise ja käitamise kavandamise eelhinnangu taotluse läbivaatamine

Tuumakäitise ehitamise ja käitamise kavandamise eelhinnangu taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 240 500 eurot.

§ 217⁷. Tuumakäitise ehitusloa taotluse läbivaatamine

Tuumakäitise ehitusloa taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 2 000 000 eurot.

§ 217⁸. Tuumakäitise katsetamisloa taotluse läbivaatamine

Tuumakäitise katsetamisloa taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 600 000 eurot.

§ 217⁹. Tuumakäitise käitamisloa taotluse läbivaatamine

- (1) Tuumakäitise käitamisloa taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 900 000 eurot.
- (2) Tuumakäitise käitamisloa muutmise taotluse läbivaatamise eest ning tuumaenergia ja -ohutuse seaduse § 34 lõikes 3 sätestatud muudatuste eest tasutakse riigilõivu 250 000 eurot.“.

3. jagu

Seaduse jõustumine

§ 133. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 10. märtsil 2026. a nr 2-6/26-00597

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaire Karp
Büroo- ja dokumendihalduse juht